יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 107 | Łódź, Poniedziałek, 7 maja 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ"ב אייר תרצ"ד | № 107

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 .לאדז, פעטריקאווער 21, טעל :אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע

אורטייל אין ארלאזאראוו־פראצעס

ווערט ארויסגעטראגען ווערען נאך שבועות

ווייטערדיגער פערהער פון די עדות

ירושלים, 6. (ספ. טעל.) לויט דעם פער־לויף פון דעם בית־דין־איצטיגען עדות־זאגען אין אר־לאזאראוו־פראצעס איז צו זעהן, אז אין דער וואך פון נאך שבועות וועט שוין דער פראצעס זיין בעענ־דיגט און דער אורטייל ארויסגעגעבען. דערהויפט ווערען פערווארטעט די עדות פון דער פערטיידיגונג, וועלכע וועלען אנהויבען זייער עדות־זאגען ענדע היינטיגע וואך. בעזונדערס האנדעלט זיך ווען די פיל עדות פון כפר־סבא, וואס בעהויפטען, אז די האבען געזעהען דעם בעשולדיגטען ראזענבלאט יע־נעם פרייטאגצונאכטס אין כפר סבא, ווייל די הויפט קראפט פון דער בעשולדיגונג איז געווענדעט אמ־שטארקסטען געגען ראזענבלאט'ן.

ירושלים. 6. (יט"א טעלעגראפיש).

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון געריכט האט אדוו. סעמיועל געפאדערט, אז די פאליציי זאל צו־שטעלען אלע פאטאגראפיעס וואס זענען געווען אין איהר בעזיץ, איידער זי איז צוגעטרעטען צו די קאנפראנטאציעס.

דער פארשטעהער פון דער בעשולדיגונג ער־קלערט, אז די פאטאגראפיעס קען מען איצט נישט געפינען.

אדוו. סעמיועל פאדערט דאן, אז מ'זאל פאר־לייענען די ערקלערונגען פון די עדות, וועלכע זענען צום איצטיגען פראצעס נישט ארויסגערופען געווארען דאס געריכט ווארפט אפ די פאדערונג.

אדוו. סעמיועל שטעלט זיך אקעגען דעם פאר־לייענען פון אחי־מאיר'ס א מאנוסקריפט, אין וועלכען ער בערעכטיגט פאליטישע מארדען. דער אדוואקאט זאגט, אז אחי מאיר האט געקענט ביטען זיינע אנ־שולדיגונגען. געווען פאלען ווען קאמוניסטען זענען געווארען פאשיסטען. דאס געריכט איז מסכים מיט די אויספיהרונגען פון אדוואקאט סעמיועל און דער מאנוסקריפט ווערט נישט פארגעלייענט ווערען.

ס'ווערט דאן ווייטער אויסגעהערט דער תל־אביבער פאליציי־אינספעקטאר יהודה טענענבוים. דער עדות איז מודה, אז ער האט סטאווסקין גערופען מערדער און האט איהם אפילו אנגעיהרט, ער פער־טיידיגט זיך אבער דערמיט, אז ער איז דעמאלס שוין נישט געהאט געשלאפען 90 שעה און אז קאפיטאן רייס האט איהם דערציילט, אז סטאווסקי איז דער מערדער פון ארלאזאראוו.

אדוואקאט סעמיועל פרעגט, צי די גאנצע פאָ־ליציי האט געהאט אזא בעציהונג צו סטאווסקי.

דאס געריכט ווארפט אפ די פראגע.

דער עדות ווייזט דאן א פלאן, וועלכער איז געמאכט געווארען אויפ'ן ארט פון פערברעכען, פון דעם דאזיגען פלאן איז געווען צו זעהען, אז דער מערדער איז געווען א געלינקטער, דאס איז אבער נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

דער עדות דערציילט ווייטער, אז די אלמנה פון ד"ר ארלאזאראוו האט דעם ערשטען ראזענבלאטן געזאגט:

— „דער דאזיגער מענש האט דערשאסען מיין מאן", דאס האט זי געזאגט אויף ענגליש, דאן האט זי געזאגט אויף דייטש: — „איך בין זיכער, אז איהר האט דערהרגעט מיין מאן, איך ווייס אפער, אז איהר האט דאס נישט געטון מיט אייער ווילען, נאר מ'האט אייך בעפוילען, פארוואס ווילט איהר נישט זאגען דעם אמת? איהר זענט נאך יונג, ווען איהר וועט זיך מודה זיין וועל איך פאר אייך טון אלץ, (כדי צו מיל־דערען אייער שטראף".

ירושלים, 6. (טעלעגראפיש דורך יט"א).

אדוו. סעמיועל פארע"ט, אז דאס געריכט זאל פארלייענען די ערקלערונגען פון די אליבי־עדות, וועלכע זענען נישט ארויסגערופען געווארען אין געריכט. דאס געריכט ווארפט אפ די פאדערונג.

אין קרייז־פערהער זאגט דער עדות טענענבוים, אז די פאליציי האט פערדעכטיגט 4 פערזאן אין אויספיהרען דעם מארד: צבי ראזענבלאט, צבי פיינ־בערג, ברוך וואלאמסקי, צבי שניידערמאן.

טענענבוים ערקלערט ווייטער, אז ער איז גע־קומען קיין כפר סבא דעם 24־טען און גלייך גענייי־סען ארעסטירען ראזענבלאטן.

דער פראקוראר מושא־על־אלאמי פאדערט, אז טענענבוים זאל פארלייענען דאס פראטאקאל־בוך פון דער רעוויזיאניסטישער קבוצה פון כפר סבא, דאס געריכט ווארפט אפ די פאדערונג.

דאן ווערט אויסגעהערט דער סופעראינטענדענט פון דער יפוער פאליציי שלום עפענדי, ער האט גע־הערט ווי אבדול מעדזשיד האט געזאגט צו קאפיטאן רייס. אז ער איז זיכער דאס וואס מ'גיט איהם דיגער־לעגענהייט צו רעדען אויג אויף אויג מיט איסא דערוויש, וואלט ער לעצטער זיך זיכער מודה געווען אין מארד פון ד"ר ארלאזאראוו, אבדול מעדזשיד האט דאן צוריקגעצויגען זיינע ערקלערונגען.

דאן ווערט אויסגעהערט דער סטודענט מאיר שלאנג, ער זאגט, אז סוף יאנואר איז פאָרגעקומען א סטודענטען־פערזאמלונג אין העבר. צוזאמען די רעד־נער איז אויך געווען אחי־מאיר, וועלכער האט געזאגט:

— „איהר, סטודענטען, הגם איהר טראגט אזעל־כע מונדירען, ווי די דייטשע סטודענטען, דערמאהנט איהר מיט גארנישט די דייטשען. קיין איינער פון איך איז נישט פעהיג צו הרגענע אזוי ווי די דייט־שען האבען דערמארדעט ראזא לוקסעמבורג און ליב־קנעכט".

אין קרייז־פערהער ערקלערט שלאנג, אז די דעמאלסדיגע פערזאמלונג האט געדויערט 3 שעה, אחי־מאיר האט גערעדט 10 מינוט, די גאנצע רעדע קען ער זיך נישט דערמאהנען, די ציטירטע ווערטער געדענקט ער אבער גוט, ווייל זיי האבען געמאכט אויף איהם א שטארקען איינדרוק.

הערבערט סעמיועל

זאל ווערען נציב פון ארץ־ישראל

ירושלים, 6 (ספ. טעל.)

אין צוזאמענהאנג מיט'ן נאהענטען בעזוך פון סער הערבערט סעמיועל (געוועזענעם נציב העליון) אין ארץ ישראל, ווערט שטארק גערעדט אז סעמיועל זאל ווידער בעשטימט ווערען אלס נציב העליון פון ארץ־ישראל אויפ'ן ארט פון וואוקאפ, וועלכער זאל דעמיסיאנירען.

אויך פון לאנדאן מעלדעט מען, אז עס האלט ביי א שלום צווישען דער איצטיגער ענג־לישער רעגירונג און דער ליבעראלער גרופע, פון וועלכער דער פיהרער, סער הערבערט סעמ־יועל, זאל בעקומען א הויכען רעגירונגס־אמט. עס איז זעהר מעגליך, אז דאס מיינט מען דעם אמט אלס נציב אין ארץ ישראל.

ליטווינאוו בעמיהט זיך

צו פערזיכערן די אומאפהענגיגקייט פון די באלטישע לענדער

פאריז, 6 (ספ. טעל.) די סאציאליסטישע „פאפולער" פערעפענטליכט א דעפעשע פון ריגא וועגען דער כוונה פון ליטווינאוו'ן צו רעאליזירען דעם פאקט, וואס זאל גאראנטירען פאר די באל־טישע לענדער זייער אומאפהענגיגקייט, טראץ דעם אפזאג פון דייטשלאנד.

צו דעם צוועק זאל ליטווינאוו האבען פער־קניפט אונטערהאנדלונגען מיט פאריז און לאנדאן וועגען בעקומען אונטערשטיצונג פון די דאזיגע רעגירונגען.

די סאוויעטישע רעגירונג וואלט געוואלט פערזיכערען די אומאפהענגיגקייט פון די באלטישע מלוכות מיט דער הילף פון ענגלאנד, פראנקרייך, פוילען און די סקאנדינאווישע לענדער.

קריגס־רעדע געגען סאוויעט־רוסלאנד

האט געהאלטען דער יאפאנישער קריגס־מיניסטער

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.)

פון טאקיא מעלדעט מען: דער יאפאנישער קריגס־מיניסטער אראקי האט די טעג געהאלטען א רעדע וועגען רוסלאנד און יאפאן. אראקי האט ערקלערט: „יעדער אייראפעער איז פערסממט מיט עגאאיזם. דער סאציאליזם פיהרט טאקי אויס די ראל פון א גאנגרענע און דערפיהרט אייראפא צום ענטגילטיגען אונטערגאנג. געפינענדיג זיך אין אזא שרעקליכער סיטואציע, מוזען מיר זוכען וועגען, וועלכע פיהרען צו דער רעטונג פון דער וועלט, אין דעם מאמענט קוקען אונזערע אויגען אויף רוסלאנד. דאס רוסישע פאלק איז געפאלען א קרבן פון דער בעציהונג פון דער רוסישער אינטעליגענץ צום סאציאליזם. די אומגליקען פון רוסישען פאלק דארפען ארויסרופען מיטגעפיהל ביי אלע. מיר מוזען ראטעווען (!) דאס רוסישע פאלק, ווייל דאס איז דער חוב פון דער גאנצער מענשהייט. היות ווי קיין שום פאלק אין אייראפא האט נאך נישט אויסגעפיהרט דעם דאזיגען חוב — מוזען מיר אין יאפאן ערקלערען, אז מיר וועלען ראטעווען דאס רוסישע פאלק!

די דאזיגע רעדע ווערט געהאלטען פאר א׳ן אפענע קריגס־ערקלערונג פאר סאוויעט־רוסלאנד.

לאדזער יודען!

אין די נאהענטסטע טעג קומט פאר אין איינעם פון די גרעסטע זאלען פון שטאט, די פייערליכע פראקלאמירונג פון דער ספר־תורה־אקציע א. נ. פון „חפץ־חיים" זצ"ל,

מיט דער בעטייליגונג פון פיל רבנים פון דער סביבה און ראשי־ישיבות פון די גרעסטע ישיבות אויף די קרעסע.

זייט גרייט! זייט גרייט!

פעלא שטייער
אברהם גוטמאן
פערלאבט
לאדז, אין מאי 1934.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ברודער און שוואגער
אברהם גוטמאן מיט פרל. פעלא שטייער
ווינשען א הארציגען מזל־טוב און א גליקליכע צוקונפט
חיה און שמחה מאיר
בראטבערג.

קאפע „IDEAL"
(dawn. „Atlantic")
פיעטריקאווער 48, טעל. 162-11
מאכט בעקאנט, אז צום זומער־סעזאן גיבען מיר ארויס די גוט־בעקאנטע און געשמאקע
פרישטיקען און אווענדברויטען צו 90 גר.
ווי אויך די גע־שמאקסטע יארסקע מיטאגען פון 2 זל. אן
סאלידע בעהאנדלונג! סים אכטונג
קאפע „אידעאל"
48 פיעטריקאווער .48

אחרי מחלה כבדה וקצרה נקטפה בעדיד ימי׳ בשנת חשמונה לחי׳ ילדתנו הנעומה

חי׳ רבקה בזשאזע נ. ע.

בת ר׳ שמואל אלעזר נ"י

הלוי׳ תהי׳ היום ביום ב׳, כ"ב אייר תרצ"ד, בשעה 12 בצהרים מבית אבל, פיעטריקאווער 36.

הנשערים בצער עמוק
משפחת המתאבלת

אפגעברענט א יודיש שטעטעל

סארני, 6 (ספ. טעל.)

נעכטען האלב 3 בייטאג איז אויסגעבראכען א שרפה אין דעם שטעטעל וולאדזימיזשע, סארנער קרייז.

עס זענען אומעק מיט'ן פייער 200 הייזער, די יודישע גמינע, די שוהל, דאס געריכט, די פראוואסלאווגע צערקווע, די 7-קלאסיגע פאלקס-שול א.ז.וו.

דער היזק דערגרייכט א מיליאן זלאטעס.

העכער 2 טויזענד מאן זענען געבליבען אהן א דאך איבערן קאפ.

גרויסע געוועהר-טראנספארטען קומען אן קיין פראנקרייך

פאריז, 6 (ספ. טעל.)

„לא ליבערטע" מאכט אויפמערקזאם אויף די גרעסערע טראנספארטען געוועהר, וואס קומען אן פון בעלגיען קיין פראנקרייך.

ס'איז פאראן א פערדאכט אז דאס געוועהר איז פאר גרויסע פאליטישע ארגאניזאציעס.

פארטוגעזישע רעגירונג געגען א מאסען-קאלאניזאציע אין אנגאלא

ליסאבאן, 6 (יט"א טעלעגראפיש).

די פארטוגעזישע רעגירונג האט אפגעלייקענט די קלאנגען וועגען א יודישער מאסען-קאלאניזאציע אין אנגאלא.

די רעגירונג ערקלערט, אז זי וועט קיינמאל נישט זיין פאר' קיין מאסען-קאלאניזאציע, הגם זי וועט מאכען פערלייכטערונגען יעדען יחיד, וועלכער וועט וועלען בעזעצען אין פארטוגאל.

די סאוויעטישע פרעסע וועגען דער פראלאנגאציע פון דעם סאוויעטיש-פוילישען נישט-אגרעסיע-אפמאך

מאסקווע, 6. (ספ. טעל.) דאס 10-יאהריגע פערלענגערען פונ'ם סאוויעטישען נישט-אגרעסיע-פאקט ווערט הייס בעגריסט דורך דער סאוויעטישער עפענטליכער מיינונג. („איזוועסטיא" און („פראוודא" ווידמענען דעם דאזיגען ענין לייט-ארטיקלען, געהאלטען אין אן אויסערגעוועהנליכען פריינדליכען טאן.

געשטארבען פראפ. פרידלענדער
דער גרעסטער מומחה אין דער דייטשער פאלקס-מוזיק

בערלין, 6. (יט"א) אין עלטער פון 83 יאהר איז געשטארבען דער מלוכה-געהיים-ראט, ד"ר פראפ. מאקס פרידלענדער, דער סעניאר פון דער דייטשער מוזיק.

זייט 1895 איז דער פערשטארבענער געווען דאצענט און זייט 1904 — פראפעסאר פון בערלינער אוניווערזיטעט.

פראפ. פרידלענדער איז געווען דער מחבר פון פיל ווערק איבער מוזיק-געשיכטע און געהאט גרויסע פערדינסטען אלס פארשער פון דער דייטשער פאלקס-מוזיק.

אומגעקומען 6 סאוויעטישע אינזשיניערען
בעת א קאטאסטראפע אין אן אייזענגרובע

מאסקווע, 6. (ספ. טעל.) אין קריוואוי-ראג אין אוקראינע זענען אומגעקומען מיט א טראגישען טויט 6 בעגאבטע סאוויעטישע אינזשיניערען, בעת א קאטאסטראפע אין די אייזען-גרובען.

די סיבה פון דער קאטאסטראפע איז געווען דאס בענוצען א/בי טעכניש מיטעל אויף ארויסצובעקומען דאס אייזען-גוס.

צווישען די אומגעקומענע געפינט זיך אויך א יוד — דער הויפט-פיהרער פון טרעסט, שילמאן.

אדוואקאטען-בעגרעניצונגען אין ארץ-ישראל

ירושלים, 6 (יט"א טעלעגראפיש).

די ארץ-ישראל-רעגירונג האט בדעה איינצופיהרען שטארקע בעגרענצונגען בנוגע צולאזען נייע אדוואקאטען. יעהרליך וועלען צוגעלאזען ווערען 5 נייע אדוואקאטען. די יודישע אגענץ פארנעמט זיך מיט דער דאזיגער פראגע, דער יוריסטען-פערבאנד איז געגען אזא קליינע קוואטע.

פרעזידענט הינדענבורג גוסס'ט?

בערלין, 6 (ספ. טעל.) ס'געהען דא ארום קלאנגען, אז פרעזידענט איז געפעהרליך קראנק און געפינט זיך אין א סיסה-צושטאנד.

ס'איז אינטערעסאנט, אז מצד די אפיציעלע רעגירונגס-קרייזען פעהלען די מינדעסטע ידיעות דערוועגען.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!
גרויסער פראגראם!
מוזיקאלישער געזאנגס-פילם פון ווינער פראדוקציע מיט'ן אנטייל פון וועלט-בעריהמטען
Alfred Piccavera
א. נ.
„די פאסירונג אם לידא"
(Das Abenteuer am Lido)
ס'נעמען אנטייל דער גענייאלער קאמיקער **Nora Gregor** און **Szakael**
אויסערן פראגראם:
„זיין עססעלענץ סוביעקט"
אנהייב 4 נ"מ, שבת און זונטאג 12 בייטאג

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84
קינסטלערישע ליטונג: מאריס לאמפע.
היינט, מאנטאג, 9.15 אווענד
אונאפרופליך לעצטע פארשטעלונג
צו רעוועלאציאנס-פרייזען 50 גר. און 1 זל.
גרעסטער שלאגער פון סעזאן! די בעריהמטע סענסאציאנעלע פיעסע
אורקע נאכאלניק'ס דין טורע
(6 בילדער) (אין 3 אקטען)
אין די הויפטראלען די בעקאנטע ארטיסטען
ר. שושנה און מאריס לאמפע
מיט זייער נייעם ערשטקלאסיגען אנסאמבל.
בילעטען פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אווענד.

לרגלי בואים בברית נשיאי של ידידינו היקירים מר
ירחמיאל קעניג
עם העלמה מרת
הינדה עלא גאלדשטיין
הנני מאחלים לכם רב ברכות תהי' דרככם סוגה בשושנים יזרח מזלו כשמש בצהרים על הרי יהודה וירושלים.
משפחת בערקאן.

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר דער פאמיליע גארנעק צו דער חתונה פון זייער ליבע טאכטער
האלינא מיט ה' ס. פערנעבאק
יוסף און סאלטשע ראטשטיין.

שיטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, ססווראווא 15

Dr. Lubicz

שבועה דאורייתא!
היינט, מאנטאג, דעם 7-טען מאי 1934, פינקטליך 3.30 א זייגער נאכמיטאג וועט אין דער אלט-שטאטישער שוהל שווערען
פרוי רעגינא בירנבוים
זשעלאנא 57
לויט א פסק-דין פון מורא הוראה פיעטריקאווער 88 וועגען פאמיליען-אנגעלעגענהייטען.
בח וואקסבערג

אוירען, נאז און האלז-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z.Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולאטארישעס פון 11—2 און פון 5—8 אוונס.

געגען שווייס פון פיס
דאס בעסטע מיטעל געגען שווייס פון די פיס און אטשיסקעס, גאראנטירט זייט 20 יאהר, צום פרייז פון 20 גר. און 30 גר. איז נאר צו בעקומען ביי די צייטונגס-פערקויפער וועלניאזש, אלט-שטאט 1, צעגעלניאנא 1 און פיעטריקאווער 27, וואהנ. 37. היט אייך פאר נאכמאכונגען. אויך א גוט מיטעל געגען וואנצען. פרייז 50 גראשען א פלעשעל.

פאר גארד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

סענסאציע אויפ'ן ביכער-מארק!
די טעג איז ערשינען דאס בוך
„פאלשע חרפה"
ד"ר מעד. ה. רוזשאנער.
וואס יעדער דערוואקסענער דארף וויסען וועגען וועגערישע קראנקהייטען
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.
פרייז 2 זלאטים.

ביטשריפט בירא
פאר געריכטס- און אדמיניסטראציע-מאכט
B. Mann
האט זיך איבערגעצויגן פון פעטריקאווער 10
אויף פעטריקאווער 82
פארטער, לינקע אפיצינע.

אדוואלאניעם
וועגען פאראטעק אבראמאווי, אדראטשעניעס פאר איינציגע ספייזערס, שרייבט דאס קאנצעסיאנירטע
ביטשריפט - בירא
פאר אדמיניסטראטיווע און געריכטליכע ענינים פון
ח. בערגהאלץ,
לאדז, פילסודסקיעגא 6.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 מיטאג און פון 5—9 אוונט
זונטאג פון 10—1 בטאג.
אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פרייזען

ביליג און שעהן!!!
אהן שעדליכע מיטלן
וואשט, פארבט און פוצט אנצוגען, מאנטלען, קליידער, סוועטערס, קאפעלושען. אויך וועש און רעמט גארדינען
די יודישע כעמישע וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
2 מלינארסקא 2 (ביים ראג בושפושינער).
פון 1.50 א פאר גארדינען, פון 4 זל. א פאלטא, פון 1.50 זל. א קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 זל. א סוועטער, 1.80 וואשען און פאסאנירען א קאפעלוש, 15 גר. א קראגען, פון 50 גר. א איבערהעמד.
שניידער-רעפעראציעס און פארבעריי אויפן ארט

מודעה. ברוך-קראנקע! קריפעל!
ליידענדע אויף פערשידענע ביין-פערקרימונגען פון גוף (הויקערס)!
רעזט אויפמערקזאם!
נאך לאדז איז געקומען צום ערשטען מאל דער אמת'ער וועלט-בערימטער ספעציאליסט

Ortoped NATAN RAPAPORT
פון ווין מיט לאנגיעהריגער פראקטיק און נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אווענד
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23 (פריהער וושכארניא 23)!
ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערען אהן בלוטיגע אפעראציע ראפעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען.
א הילף און א רפואה! דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע ביי אנפאנגס-ברוכען. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-אפאראטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא, ד"ר העססינג און קאלראט. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פיס ווי אויך שמערצענדע פלאטפיס, פאר אמפוטירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).
פאר דאמען נאך אפעראציעס קינסטליכע ברוסטען.
ביים אראפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.
געדענקט די אדרעס:
ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.
בעמערקונג: די אויפנאהמען פון קראנקע קומען פאר פון זונטאג דעם 6-טען מאי ד. י. פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3—7 אווענד.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען פון רבנים און צדיקים.

לאדז
7 מאי 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
7 מאי 1934

דייטשלאנד וויל נישט צאהלען

די אונטערהאנדלונגען מיט די דייטשע קרעדיטארען

אין בערלין איז זיך צונויפּגעקומען א קאנפערענץ פון דייטשלאנדס קרעדיטארען.

מ'האט אנגענומען, אז די קרעדיטארען זענען געקומען קיין בערלין נישט אין קיין בעזונדערס גוטער שטימונג. די פּאליטישע חובות האט דייטשלאנד שוין פון לאנג אויפגעהערט צו צאהלען. די פּריוואטע ווערן אויך נישט אפּגעצאהלט און איצט האט דייטשלאנד, בדעה אויפהערן צו צאהלען אפילו די פּראצענטער פון די פּריוואטע חובות.

די פּריוואטע חובות פון דייטשע אונטערנעהמער ביי אויסלענדישע קאפּיטאליסטען בעטרעפן אן ערך פופצען מיליארד מארק. דערפון פאלען אכט מיליארדען אויס אויף ענגלאנד און האלאנד, פינף אויף די פעראייניגטע שטאטען. אט די חובות צאלט נישט דייטשלאנד און וויל נישט צאהלען אפילו די פּראצענטער.

עס איז קיין וואונדער נישט, אויב מען זאל בעהמען אין אכט די בעשיידענע וואלוטע־זאפּאסען פון דער רייכסבאנק. בעזיצענדיג פרעמדע וואלוטעס אויף א סומע פון אכט מיליאן מארק, איז ווירקליך א קונצשטיק צו בעצאהלען פופצען מיליארד אין גולדענס, דאלארען און פונטען.

די דייטשען זאגען אט וואס: אז דאס ביסעל וואלוטע, וואס מיר פערמאגען דארפען מיר האבען אויף איינצוקויפען רוישטאפען, אהן וועלכע אונזער אינדוסטריע קאן נישט ארבייטען. און דעריבער קאנען מיר נישט צאהלען די אלטע חובות, איבריגענס, אויב די מלוכות ווינשען, זענען מיר גרייט צו בעצאהלען, אבער נישט אין באר־געלד, נאר מיט דייטשע אויטאמאבילען שרייב־ און ניי־מאשינען.

עס איז קלאר, אז די אויסלענדישע קרעדיטארען זענען פון אזא פּראפּאזיציע נישט שטארק צופרידען; נישט דערצו האט מען דייטשלאנד געבארגט געלד, כדי די דייטשען זאלען פאר דעם געלד פערשטארקען זייער עקספּארט. די קרעדיטארען ווילען נישט איינגיין דערויף צו פערלירען פערצי(ג) פּראצענט פון חוב און דערצו נאך צו פערפילען די אייגענע מארק מיט דייטשע מאשינען. בעת זיי האבען מאשינען פון אייגענער אויסארבייטונג איבער גענוג.

אבער אזוי ווי סעקוועסטראטאר'ס קיין דייטשלאנד קאן מען נישט שיקען, זענען די קרעדיטארען כלומרשט געצוואונגען מסכים צו זיין, די בלייבט איבער נאר א מאך צו טון מיט דער האנד אויף די חובות און אויף די פּראצענטער און אפּזאגען זיך פונ'ם פערגעניגען צו פיהרען ווייטערדיגע געשעפטען מיט דייטשלאנד, אבער גראד דערפון זענען די דייטשען זעהר נישט ענטציקט.

ד"ר שאכט ברויכט זעהר שטארק צו האבען א הלואה פון א האלבען מיליארד מארק אויף איינצוקויפען רוישטאף אין אויסלאנד. ווייל אין געגענפאל וועט די גאנצע רעקלאמירטע דייטשע קאמפּאניע צו שאפען ארבייט פאר די ארבייטסלאזע בעקומען איבערן קאפּ. דר. שאכט איז גאר נישט ענטציקט פון די דייטשע אינדוסטריעלער, וועלכע זענען צופרידען דערפון, וואס זיי האבען אריינגענארט איז נאך די קרעדיטארען. איהם איז נויטיג דער צוטרוי צו די דייטשע קרעדיטארען, כדי ארויסצובעקומען פאר זיי ווייטערדיגע קרעדיטען. און דאס איז נישט קיין לייכטע זאך. באר'ן פופצען מיליארד און נישט בעצאהלען, נישט צאהלען אפילו די פּראצענטער און פּרובען ארויסבעקומען א נייע הלואה — דערצו איז נויטיג א גאר נישט דורכשניטליכע חוצפה.

דר. שאכט וועט מסתם זאגען: אויב איהר וועט אונז נישט בארגען קיין געלד, דאן וועלען מיר נישט זיין אימשטאנד צו קויפען נישט קיין צעלולאיד, נישט קיין בוימוואל און ניקעל און פון דער קאנגיונקטור־אויפלעבונג אין דער וועלט וועט גארנישט ווערען. מעגליך, אז אמעריקאנישע און ענגלישע קרעדיטארען וועלען דערויף ענטפערען: מיר וואלטען זעהר געוואלט פערקויפען דייטשלאנד צעלולאיד, בוימוואל, ניקעל, אבער פאר אייער געלד, הער שאכט. און נישט פאר אונזערען. מיר ליבען זעהר און אכטען די קליענטען, וואס צאהלען פאר אונזערע סחורות. אבער אזעלכע סוחרים וואס בארגען ביי אונז געלד, כדי איינצוקויפען און, דערנאך ווילען זיי דאס געלד אונז נישט אפּגעבען, אזעלכע קליענטען דארפען מיר נישט האבען.

מעגליך, אז די ענגלישע און אמעריקאנישע קאפּיטאליסטען וועלען ענטפערען פונקט אזוי. עס איז אבער אויך מעגליך, אז זיי וועלען מסכים זיין מיטן דר. שאכט און וועלען בארגען נאך א האלבען מיליארד: זאל ער פּרובען. אפשר וועט ער אונז אומקעהרען פופצעהן און האלבע מיליארד און די קעהרען פופצעהן און א האלבען מיליארד און די פּראצענטער.

אבער די קרעדיטארען האבען נאך א וועג אויף צוריק צו בעקומען זייער געלד. עס זענען פאראן לענדער, וואס זייער האנדעלס־בילאנס מיט דייטשלאנד איז א פּאסיווער. דאס זענען האלאנד, די שווייץ, פראנקרייך, ענגלאנד, בעלגיען, שוועדען, עסטרייך, איטאליען, דענעמארק, טשעכאסלאוואקיי. אט די לענדער קאנען זיך ערלויבען ארויפצולייגען אן אַרעסט אויף די פּראצענטען פון די דייטשע פירמעס צו די בירגער פון די דאזיגע לענדער, כדי צו דעקען די פּראצענטען פון זייערע בירגער צו דייטשלאנד. אין דער ענגלישער פּרעסע ווערט די דאזיגע מעגליכקייט גאנץ ערנסט בעטראכט.

קיין סעקוועסטראטאר קיין דייטשלאנד קאן מען נישט שיקען. אבער דייטשע פערמעגענס געפינען זיך אויך אויסער די גרענעצען פון דייטשלאנד. מעגליך, אז די אויסלענדישע קרעדיטארען פון דייטשלאנד וועלען געבען דעם דר. שאכט אנצוהערען אז אזא מעגליכקייט איז פאראן און אויף דעם אופן וועלען זיי אזוי קאנען איהם דערוועקען דעם חשק צו רעדוצירען די דייטשע פערפליכטונגען. (א.ב.)

פאול ערליך—דער וואוילטעטער פון דער מענשהייט

צום אכציגסטען יאהר־טאג פון זיין געבורט

פון דר. ה. רוזשאבער לאדז.

דעם 29 אפּריל 1854 אין א קליין דייטש שטעטעל שטרעלין איז געבוירען געווארען פּאול ערליך. די טעג איז אלזא געווארען 80 יאהר, ווי דער רעטער פון מיליאנען אומגליקליכע האט דערזעהען די ליכטשיין. דער יובל איז נישט אדורך אומבעמערקט. די מעדיצינישע וועלט האט מיט גרויס פערעהרונג און צום גוטען דערמאנט דעם אונערמידליכען קעמפער פאר אויסלייזען די מענשהייט פון איינעם פון די גרעסטע און געפעהרליכסטע פּלאגען. ערליך האט יאהרעלאנג געארבייט, עקספּערימענטירט, ביז עס איז איהם געלונגען צו ערפינדען דאס געווינשטע מיטעל — סאלווארסאן. 605 עקספּערימענטען האבען זיך נישט איינגעגעבען, דאס 606 סאלווארסאן, האט שליסליך ערפילט די אלע פאדערונגען, וואס פּאול ערליך האט געפאדערט פון זיין ערפינדונג. עס איז זיכער נאך נישט פאראן קיין איין מעדיצין אין דער מאדערנער הייל־קונסט, וואס זאל זיין אזוי בעקאנט און פּאפּולער ווי סאלווארסאן.

וואס איז דאס אייגענטליך פאר א מיטעל? סאלווארסאן איז אן ארשעניק קאמפּאזיציע, וואס ענטהאלט אין זיך א ריזיגען טייל פון דאזיגען עלעמענט, ד. ה. עס געפינט זיך אין איהם ארשעניק ביז 40 פּראצ. דאס הייל־מיטעל האט א געוואלדיגען דראנג (צוציהונגס־קראפט) צו די סיפיליס מיקראבען, וועלכע ווערען דורך איהם פערניכטעט. אינטערעסאנט דערביי איז אבער דער פאקט, וואס אט דער גיפט אטאקירט ספּעציעל נאר די געוועבען פון די סיפיליס־מיקראבען, נישט אנריהרענדיג כמעט אלע אנדערע לעבענס־וויכטיגע טיילען פון מענשליכען ארגאניזם. אין דעם טאקע בעשטעהט דער אויפטו, די געניאליטעט פון ערליכס ערפינדונג.

איינע פון די וויכטיגסטע לייסטונגען פון סאלווארסאן איז דאס גאר גיכע פערהיילען זיך פון די סיפיליטישע געשווירען. תחילת, ווען סאלווארסאן איז נאר וואס ענטשטאנען האבען דאקטוירים ממש נישט געקאנט זיך אפּוואונדערען, ווען זיי האבען געזעהן אז איין איינשפּריצונג פון סאלווארסאן איז גענוג געווען, כדי אויסצוהיילען די געשווירען ביי סיפיליס־קראנקע אין פערלויף פון צוויי־דריי טאג, בעת מיט קוועק־זילבער, וואס איז ביז דאן געווען דאס וויכטיגסטע היילמיטעל געגען סיפיליס האט געדארפט דויערן א דריי־פיר וואכען אויף צו דערגרייכען אזעלכע רעזולטאטען.

פּאול ערליך האט זיך מיט זיין ערפינדונג גוט פערדינט געמאכט ביי דער מענשהייט אויב די לעצטע יאהרען איז די סיפיליס־קראנקהייט שטארק געפאלען, און וואס העכסט וואהרשיינליך האט ווייטער ווערען אלץ זעלטענער איז עס אין דער ערשטער רייה דער פערדינסט פון ערליכען. אויב אין א צוויי דריי טאג פערשווינדען געשווירען, וועלכע פלעגען דויערן וואכען־לאנג, איז די אנשטעקונגס־מעגליכקייט אומגעהויער קלענער געווארען, ווייל נאר א קראנקער מיט אפענע סיפיליטישע געשווירען איז שטארק געפעהרליך, אלס אנשטעקונגס־קוועלע פאר דער אומגעבונג.

פּראפעסאר ערליך איז פערבליבען אין זכרון פון דער מענשהייט נישט נאר אלס גענייאלער ערפינדער, ער איז אויך אין דערזעלבער צייט געווען דער איידעלער, בעשיידענער, זעלטענער וואוילטעטער: ער האט זיך אינגאנצען אפּגעזאגט פון די מאטעריעלע נוצען, וואס זיין ערפינדונג האט איהם געקאנט געבען, כדי דאס מיטעל זאל זיין צוגענגליך פאר יעדען איינציגען קראנקען. ער האט געקאנט ווערען איינער פון די רייכסטע מענשען אין אייראפּע, אבער ער האט דערפון רעזיגנירט. דער נאבעל־פּרייז, וואס איז איהם ערטיילט געווארען, איז געווארען אויסגענוצט דורך ערליכ'ן פאר ווייטערדיגע פארשונגען. שטיל און בעשיידען איז ערליך געשטארבען אין יאהר 1915. די גאנצע מענשהייט עהרט זיין אנדענקען. נאר איין לאנד שווייגט, זיין פאטערלאנד — דייטשלאנד: ערליך איז געווען א יוד, און דאס ערקלערט אלץ.

דער 25־יעהריגער יובל פון תל־אביב

אנ'אנזאג פון נייע שעפערישע כוחות

תל־אביב געהערט צו די זעלטענע שטעט אין דער וועלט, וועלכע ציילט בערך 100 טויזענד איינוואוינערס צום 25 יעהריגען יובילעי. אזא ריזען־וואוקס פון א שטאט קומט נישט פאר אין א לאנד, אין וועלכען די ענטוויקלונג איז א נארמאלע און שטיצט זיך בלויז אויף די אינערליכע כחות פונ'ם לאנד.

די שנעלע ענטוויקלונג פון תל־אביב איז פיל מעהר א פּראדוקט פון דער יודען־נויט אין די גלות־לענדער, וועלכע צווינגט יודישע ארבייט ענערגיעס און יודישען קאפּיטאל צו זוכען פאר זיך א מקום מקלט אין א"י, איידער פון די נאטירליכע איינגענשאפטען פונ'ם לאנד, תל־אביב איז די ערשטע און גרעסטע שטאט פונ'ם ציוניזם, פון דער יודישער בעפרייאונגס־בעוועגונג, דער סימבאל פון דער ביז איצט געפעהלטער יודישער שאפונגס־קראפט, וועלכע האט זיך בעפרייט און דא געפונען איהר באזע, כדי אין דער פולער קראפט ענטפלעקט צו ווערען.

דער יובל פון תל־אביב איז אזוי ארום א שמחה נישט בלויז פון דעם ישוב אין דער דאזיגער שטאט אדער פון ארץ־ישראל, נאר אין ערשטער ליניע פון דער גאנצער ציוניסטישער בעוועגונג אין אלע תפוצות הגולה, אנ'אנזאג פון נייע שאפערישע כחות, וואס דארפען ערשט ענטפלעקט צו ווערען. בילדלעך פארגעשטעלט שטעלט מיט זיך פאר תל־אביב דעם אדלער, וועלכער קאן זיך נישט זאט אנפליען אפילו נאך דעם ווי זיינע פליגלען זענען במשך פון יאהרען געווען צוגעבונדען.

אבער דוקא דערפאר טארען מיר זיך נישט בעגנוגענען, ווי עס טון דאס געסט, וואס זענען איינגעלאדען אויף א שמחה, מיט דעם אויפציילען פון די שבחים פונ'ם בעל שמחה. מיר מוזען אויך האבען דעם מוט צו קאנען זיך און דעם בעל שמחה זאגען ביטערע ווערטער, וואס פליסען ארויס פון ליבשאפט און פון גורל־פערבונדענקייט.

דער דאזיגער הויכער און געוואגטער אדלער־פליה פון דער שטאט תל־אביב, צי שטעקט נישט אין איהם אויך פיל פון דעם גלות'דיגען, פון וועלכען מיר האבען נאך נישט בעוויזען זיך צו בעפרייען? צי איז די טאטזאך, אז א דריטעל פונ'ם יודישען ישוב און איבער א העלפט פון דער נייער יודישער איינוואנדערונג פון נאך דער וועלט־מלחמה געפינט זיך אין די גרעניצען פון דער דאזיגער שטאט, בשעת גרויסע שטחים פון באדען און גאנצע געגענטען פונ'ם לאנד האבען נישט זוכה געווען בעריהרט צו ווערען פון דער יודישער איינוואנדערונגס־ברכה, צי איז דאס נישט א פּראדוקט פון גלות. וועלכער וואגט נישט לייכט צו שאפען יש מאין, נייעס וואס איז נאך נישט געווען און וועלכער קאנצענטרירט זיך אין יודישען געטא צווישען די היימישע?

די אויפגאבע פון ציוניזם איז עס דאך צו ענטדעקען דאס יודישע אמעריקא אין ארץ־ישראל אומעטום ווי עס געפינט זיך א פוסטער אייל באדען, אומעטום ווי מען קאן ארײנשלאגען א פלאקען, כדי אויפצושטעלען נאך א ניי געצעלט. דוקא דאס שאפען דעם יש מאין, דאס אנהויבען מעשי בראשית, דאס איז עס דאך, וואס כאראקטעריזירט דעם ציוניזם און דאס יודישע אויפבוי־ווערק. צי זענען די זאמדען אין אנדערע געגענדען שלעכטער ווי די זאמדען ביים ירקון, אויף וועלכע עס איז פארגעקומען דער נס פון תל־אביב? דאכט זיך, אז מיר קאנען נאך געפינען „עבר־הירדנ'ס" און „סיריענ'ס" אין דעם שטח, וואס רופט זיך היינט ארץ־ישראל, אויף וועלכע עס איז נאך נישט געטון געווארען קיין מן המעשה פון דעם, וואס איז אין תל־אביב געטון געווארען.

און ווייטער: די גרויסע דיספּראפּארציע צווישען דער ענטוויקלונג פון די שטעט און פון די דערפער אין ארץ־ישראל, צי דארף זי נישט ארויסרופען גאר שווערע געדאנקען אין די דאזיגע טעג פון שמחה? פלעגען מיר דאך תמיד גרויסען זיך דערמיט, וואס מיר האבען בעוויזען צו בויען דאס יודישע דארף און הגם עס איז אויף דעם געביט פיל געלייסטעט געווארען, אזוי מוזען מיר דאך צוגעבען, אז עס שטייט אין שאטען לגבי דער ענטוויקלונג, וועלכע די שטאט תל־אביב ווייזט אויף.

נישט כדי ארייצוגיסען א ביטערען טראפּען אין דעם בעכער פון שמחה, א זכר לחורבן, ווי עס איז דער מנהג ביי יודען, זענען די בעמערקונגען ארויסגעזאגט, נאר ווייל אויך אין די צייטען פון שמחה מוזען מיר געדענקען אין דעם „זכר לבנין". עס איז נישט קיין קנאה־געפיהל לגבי תל־אביב, עס איז דער צער איבער דעם ליידער פיל פערנאכלעסיגטען אין דער ארץ־ישראל־דיגער לאנדווירטשאפט און אין די אנדערע געגענדען פון ארץ־ישראל. מיט דער פרייד איבער דעם דערגרייכטען מוז צוזאמענגעבארט ווערען דער אומרוה איבער דעם, וואס איז נאך נישט דערגרייכט געווארען. (דפּוו)

נייע פאבריקען און אונטער־נעהמונגען אין א"י

תל־אביב, 6. (ספּ. טעל.) דער „הארץ" מעלדעט וועגען א רייה נייע גרויסע פאבריקען, וואס האבען שוין איצט אן זייער טעטיגקייט אין ארץ־ישראל, די גלאז־הוטע־פאבריק, וואס איז געגרינדעט געווארען דורך גראדנער יודען אויף די זאמדען צווישען מקוה־ישראל און „נחלת יהודה" הויבט שוין אן ארבייטען און אין א חודש ארום וועלען שוין זיין איהרע ערשטע גלאז־ארטיקלען אויפ'ן מארק. אין יענער געגענד טראגט זיך אויך איבער די גרויסע ציגעל־פאבריק סוליקאט. א גאנצע רייה פאבריקען ענטשטעהען אויך אין די קאלאניעס און ספּעציעל אין רמת־גן, בני־ברק, פתח־תקוה, ראשון לציון און אויך אין די ווייטערע קאלאניעס ווי בנימינה, חדרה און אנדערע, דער הויפּט־שטראם פון דער אימיגראציע פון די דייטשע יודען, מעלדעט דער „הארץ", געהט קיין חיפה, וואו עס ווערען געבויט פאבריקען אין „מפרץ חיפה", און אויפ'ן הר הכרמל איז מען צוגעשטעלט אויסצובויען דעם נייעם קווארטאל „הכרמל המערבי". עס ווערט געשאצט, אז אין די נייע אונטערנעהמונגען און הייזער אין ארץ־ישראל ווערט אריינגעלעגט א סומע פון 5 מיליאן פונט.

אויף אנ'אויטאמאביל קיין א"י

5 ווארשע, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספּאנדענט) היינט 11 א זייגער אין דער פריה זענען ארויסגעפאהרען פון ווארשע 5 יודישע מיטגלידער פון „גורדוניא" אויף אנ'אויטאמאביל קיין ארץ־ישראל. דער וועג: פיהרט פון ווארשע, ראדאם, לובלין קראקא, ציעשין קיין טשעכאסלאוואקיען, נאכהער עסטרייך, איטאליען, פון דארט מיט דער שיף קיין טוניס אין אפריקא, טריפּאליס, עגיפּטען, איבער'ן סועץ־קאנאל דורכ'ן גרויסען מדבר סיני קיין ארץ־ישראל. צוריק וועלען זיי פאהרען איבער סיריען, טערקיי, יוגאסלאוויען, אונגארן, עסטרייך, טשעכאסלאוואקיען, פּוילען. די 5 פערזאן זענען: שפּיגעלמאן שאך, איזאוויער, חיים און וואקסמאן.

ניי'ער פאלקסבלאט
דאס לאדזשער לעבען
ניי'ער פאלקסבלאט

מאנטאג
כב
7
אייר תרצ"ר

מאי
זונ-אויפגאנג 4.02
זונ-אונטערגאנג 7.40

ערב די שטאט-ראט-וואַהלען
וואהל-קאלענדאר.—ערשטע מודעה פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע. — קאנדידאטען-ליסטעס

(2) היינט וועלען ערויס אין דער שטאט וואהל-פּלאַקאַטען, וואָס ענטהאַלטען די צוטיילונג פון דער שטאָט אויף קרייזען, אַבוואָדען, דעם בעשטאַנד פון די וואהל-קאַמיסיעס, דעם טערמין און דאָס אָרט פון אָרויסלייגען די רשימות א.א.וו.

ביז'ן 11. מאַי וועלען פערענדיגט ווערען די וועהלער-רשימות, וועלכע וועלען דערנאָך צו-געשטעלט ווערען צו די הויפּט- און וואהל-קרייז-קאַמיסיעס.

פונ'ם 13 ביז'ן 19 מאַי וועלען די ליסטעס אַרויסגעלייגט ווערען צום איבערזיכט.

ביז'ן 17 מאַי מוזען אַלע גרופּען, וואָס שטעלען זיך צו די וואַהלען בעלייגען די קאַנדי-דאַטען-ליסטעס.

ביז'ן 20 מאַי וועלען די ליסטעס איבער-געקוקט ווערען און מ'וועט די בעפולמעכטיגטע פון די דאָזיגע ליסטעס מיטטיילען, צי אין זיי זענען פאַרהאַן עפּיס אַפּווייכונגען.

ביז'ן 21 מאַי מוזען די בעפולמעכטיגטע אַלע טעותים אין די ליסטעס אויסבעסערען.

ביז'ן 23 מאַי וועט די הויפּט-וואַהל-קאַמיסיע דורך פּלאַקאַטען פערעפענטליכען די קאַנדידאַטען-ליסטעס, וואָס זענען אָנערקענט געוואָרען אַלס גילטיגע פאַר יעדען קרייז — מיט נומערען, וואָס די דאָזיגע ליסטעס וועלען בעקומען.

דעם 27 מאַי, פון 9 פריה ביז 7 אָוונד וועט פאָרקומען די אַפּשטימונג.

* * *

(א) נעכטען איז אונטערן פּאָרזיץ פונם פּרעזעס מאָסקווא פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער הויפּט=וואַהל=קאַמיסיע.

קודם איז נאָכקאָנטראָלירט געוואָרען די קאָרעקטע פון דער מודעה, וואָס וועט היינט איג-דערפריה, 6 אַ זייגער אויסגעקלעבט ווערען אין דער שטאָט.

ווייטער זענען בעטראַכט געוואָרען די פּער-שידענע רעקלאַמאַציעס פון די, וואָס זענען אָפּגע-רופען געוואָרען אַלס פּאָרזיצערס, מיטגלידער, אָדער זייערע פערטרעטער אין די אַבוואָדען-קאָמיסיעס: עס ווערען אָנערקענט נאָר ענטשפּרע-כענד בעגרינדעטע און דאָקומענטירטע תירוצים פון קראַנק-זיין, אָדער אַנדערע וויכטיגע פּערזענ-לעכע פאַרוונגען. אין אַנדערע פעלען קאָנען זיך די אויסגערופענע נישט אָפּזאָגען פון די פאַר זיי בע-שטימטע אַמטען, אויב זיי ווילען נישט בעשטראָפט ווערען מיטן בעצאָהלען 1000 זלאָטעס.

* * *

(א) אַלע פּאַרטייען און גרופּען האַלטען לעת-עתה די קאַנדידאַטען-ליסטעס זייערע בסוד, און פערעפענטליכט וועלען ווערען די ליסטעס ערשט דאַן, ווען זיי וועלען בעלייגט ווערען. איצט זענען זיי שוין איינגאַנצען פערמולירט און אויף זיי פיגורירען די פערפליכטענדע 300 חתימות.

לויטן רעגולאַמין מעג דער פּאָרזיצער פון דער הויפּט-וואַהל-קאַמיסיע רופען צו זיך אַ קאַנ-דידאַט, בכדי צו פעסטשטעלען זיינע קענטעגישען אין דער פּוילישער שפּראַך — מינדליך און שריפט-ליך. פאַלגט זיך נישט דער גערופענער קאַנדידאַט ווערט ער אויסגעשטראָכען פון דער ליסטע, און קיין שום רעקורס איז דאַן נישט גילטיג.

זיך געאיילט אויף א לוויה און אליין פערוואונדעט געווארען
טראגישער פארפאל אויף ראג קילינסקיעגא און נאפיורקאווסקא

(2) נעכטען זענען אויף אַ בריטשקע גע-פאָהרען: דער לאָדזשער פאַבריקאַנט פון פּאַפּירענע שפּולען, וו. מ. קינסטלער, מיט זיין ווייב, און די פרויען גלאַטמאַן און ענגעל (אַלע פון סו-באַלסקאַ 25).

אַלע האָבען זיי זיך געאיילט אויף אַ לוויה פון קינסטלער'ס אַ קרובה.

קינסטלערס פוהרמאַן סטאַניסלאַוו מיכאַלאַק האָט דעריבער שטאַרק געיאָגט די פערד.

אַז זיי זענען געווען אויף ראָג נאַפּיורקאָוו-סקיעגאָ און קילינסקיעגאָ איז פּלוצים אָנגעקומען דער טראַמוואַי נומער 3, וועלכער איז מיט אַזאַ אימפּעט אַרויף אויף דער בריטשקע, אַז זי איז איינגאַנצען צושמעטערט געוואָרען.

דער רעזולטאַט פונ'ם צוזאַמענשטויס איז געווען אַ טראַגישער ספּעציעל פאַר דעם פוהרמאַן מיכאַלאַק, וועלכען מ'האָט מיט אַ מוח-אויפטרייס-לונג און אַ צובראָכענער האַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

די קינסטלערס זענען שטאַרק צוקלאַפּט גע-וואָרען; די ענגעל האָט בעקומען טיפע וואונדען אין קאָפּ און אין אַ פוס, און די גלאַטמאַן, וועלכע איז אַפּגעקומען מיט לייכטערע וואונדען, האָט פאַר שרעק פערלוירען דאָס לשון. דאָקטוירים זאָגען, אַז צייטווייליג.

פּאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

אנ'ארבייטסלאזער איז געשטארבן פאר הונגער

(א) אין דעם הויף פונ'ם פּויער וואַלענטי קאַזשמירטשאַק פון דאָרף דאַמבראָווע, לאָדזשער קרייז, איז עהרגעכטען ביינאַכט געקומען עפּיס אַנ'אָפּגעריסענער און אָפּגעשליסענער יונגערמאַן און געבעטען, ער זאָל איהם אַריינלאָזען איבער-נעכטיגען.

דער פּויער האָט איהם אַריינגעפיהרט אין דער סטאָדאָלע — זאָל ער שלאָפען — און געגע-בען איהם אַ פּאַלטען אויף צודעקען זיך...

אינדערפריה האָט דער פּויער פעסטגעשטעלט, אַז דער יונגערמאַן אין דער סטאָדאָלע איז טויט — ער ליגט און בעוועגט זיך נישט, ווי קיינמאָל גאָרנישט...

עס איז שוין קאָנסטאַטירט געוואָרען, אַז דער געשטאָרבענער יונגערמאַן הייסט יוזעף פּעטמאַ פון ראַדאָמסק, 26 יאָהר אַלט, אַנ'אַרבייטסלאָזער, אַז ער האָט, זינט ער איז בעפרייט געוואָרען פון מיליטער, אַרומגעזוכט אַרבייט, און נישט געפונען און — אַז ער איז אויסגעגאַנגען פאַר הונגער...

פאבאר פון יאהרגאנג 1913

היינט, מאָנטאַג, דעם 7-טען מאַי ה. י., 8 אין דערפריה דאַרפען זיך שטעלען צו דער מילי-טער-איבערזיכט פאַר דער פאַבאַר-קאַמיסיע, נומ. 1 (פּיעטריקאָווער 89) די פאַבאַר = פליכטיגע פון יאַהרגאַנג 1913, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 קאַמיסאַריאַט מיט די אותיות:

B E

פאַר דער פאַבאַר = קאַמיסיע, נומער 2 (פּיעטריקאָווער 89) קוואַר-אַפיצינע, צווייטער שטאָק, די פאַבאַראָווצעס פון יאַהרגאַנג 1913, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 1-טען קאַמיסאַריאַט מיט די אָנפאַנג-אותיות:

M N O R

פאַר דער פאַבאַר = קאַמיסיע נומער 3 (פּיעטריקאָווער 165) די פאַבאַראָווצעס פון יאַהר-גאַנג 1912, קאַטעגאָריע B, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען קאַמיסאַריאַט מיט די אותיות:

S-Sz Sch Ś T U W Y Z Ż Ż

און פון 9-טען קאַמיסאַריאַט:

אַלע אותיות.

די פאַבאַראָווצעס דאַרפען האָבען ביי זיך אַ פּערזענליכען דאָקומענט, אָדער אַנ'אויטענטיש-קייט-שיין מיט אַ פאָטאָגראַפיע, אַ רעגיסטראַציע-שיין, אַנ'אָדראָטשעניע-קאַרטע, אַ שול-שיין און אַ פאַך-בעשטעטיגונג.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

דאַנצער, זגעזשער 57, גראַשקאָווסקי, 11 ליסטאָפּאַד 15, גאַרפיין, פּילסודסקי 54, כאַ-דזינסקי, פּיעטרקאָווער 165, רעמביעלינסקי אַנ-דזשעיאַ 28, שימאַנסקי, פשענדזאַלניאַנאַ 75.

א נייע פייערלעשער-רעמיזע אויף וואלטשאנסקא גאס

(2) אויף דער עהרענעכטיגער יעהרליכער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון די היגע פרייוויליגע פייערלעשער איז צווישען אַנדערען בעשלאָסען געוואָרען אויסצובויען אויף וואָלטשאַנסקאַ 111/115 אַ נייע פייערלעשער-רעמיזע, אין וועלכער עס וועט זיך איבערציהען די פייער-לעשער-אָפּטיילונג פון פשעיאַזד-גאַס.

ליקווידירט דער שטרייק פון די דאמען-שניידער-געזעלען

(2) נאָך אַ 2 וואָכעדיגען שטרייק איז ליק-ווידירט געוואָרען דער סכסוך ביי די דאַמען-שניידערס, און היינט טרעטען שוין צו די שנייי-דער-געזעלען צו דער נאָרמאַלער אַרבייט.

לויט דעם אָפּמאַך, וואָס איז דעם פערגאַנ-גענעם שבת געחתמ'עט געוואָרען אין אַרבייטס-אינספּעקטאָראַט, בעקומען די געזעלען פאָלגענדע תוספות:

די, וואָס האָבען וועכענטליך פערדינט ביז 25 זל. בעקומען אַ תוספת 35 פּראָצענט, די, וואָס האָבען פערדינט פון 25 ביז 40 זל. 15 פּראָצענט; און די, וואָס האָבען פערדינט מעהר, ווי 40 זלאָטעס 5 פּראָצענט.

די, וואָס אַרבייטען אויף אַקאָרד וועלען איצט בעקומען:

פאַר אַ שטיקעל אַרבייט (אַ מאַנטעל, אָדער אַ קאָסטיום) ביי אַ שניידער ערשטע קאַטעגאָריע — 50 זלאָטעס, ביי צווייטע קאַטעגאָריע — 40 זל. און ביי דריטע קאַטעגאָריע — 30 זלאָטעס.

א פייערונג אין וועבער-קאאפע-ראטיוו „פראגרעס"

די טעג האָבען די מיטגלידער פון ערשטען מעכאַנישען לוין-וועבער-קאָאָפּעראַטיוו „פּראָגרעס", פּאָלודניאָוואַ 52, געפייערט אַנ'אייגענאַרטיגע שמחה. ס'איז געוואָרען 4 יאָהר זייט דער דאָזיגער קאָאָפּעראַטיוו איז געגרינדעט געוואָרען. די שמחה איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון לוין-וועבער-מייסטער-פעראיין, בזשעזשינער 7. דאָרטען האָבען זיך פערזאַמעלט אַלע מיטגלידער פון קאָאָפּעראַטיוו מיט זייערע פרויען און קינדער און ביי אַ אמת'ער האַרציגער יודישער געמיטליכער שטימונג האָט מען זיך געטיילט מיט די איבערלעבענישען, וואָס די דאָזיגע אימגעהויער וויכטיגע אינסטיטוציע האָט פאַר די 4 יאָהר דורכגעמאַכט. דער פּאָרזיצער פון קאָאָפּעראַטיוו-פערוואַלטונג ה' מ. מאַשקאָוויטש דערציילט אין קורצע ווערטער די געשיכטע ווי אַזוי דער קאָאָפּעראַטיוו איז ענטשטאַנען און ווי אַזוי זי ענטוויקעלט זיך שטופּענווייז, אַזוי, אַז זי איז שוין פאַר דער צייט מעהר ווי דאָפּעלט פער-גרעסערט געוואָרען און איצט אַרבייטען שוין אייגענע 43 מעכאַנישע שטולען. אַ חוץ דעם האָט פאַר די 4 יאָהר דער קאָאָפּעראַטיוו אויסגעלערנט מעכאַנישע וועבעריי, העכער 500 יונגעלייט. יעדער יונגערמאַן, וואָס ווערט אַהינגעשיקט, צי דורך „אָרט" צי דורך דער יוד. אָפּט. פון פּראָפ. טעקסטיל אַרב. פעראיין צי פּריוואַט האָט דאָרטען אַ שול, וואו ער בעקומט זיין פאַך-בילדונג און די דאָזיגע הונדערטער יודישע אויסגעבילדעטע וועבער אַרבייטען איצטער אין די לאָדזשער פאַבריקען.

מאַג. באַלבאַרישסקי. וועלכער איז איינער פון די אַקטיווסטע מיטאַרבייטער אין דער דאָזיגער אינסטיטוציע פון ערשטען מאָמענט אָן, ווייזט אָן אין זיין בעגריסונגס=וואָרט, וואָס אַנ'עהנליכע אינסטיטוציע, וואָס איז געשאַפען געוואָרען דורך אַנדערע, האָט אויף אַ מיאוסען אופן באַנקראָטירט, בעגראָבענדיג דערביי אַ ריזען-קאַפּיטאַל פון געזעל-שאַפטליך געלד אין דער צייט, וואָס דאָ ענטוויי-קעלט זיך די אינסטיטוציע מיט אייגענע כחות הגם זי אַרבייט ביי זעהר שווערע בעדינגונגען, אַלס אויפ'ן שענסטען מאָמענט פון דער ענטוויקלונג ווייזט אָן דער רעדנער אויפ'ן פאַקט, וואָס די פאַבריק האָט אַריינגעצויגען צו זיך אַ גרויסע יוגענד, וועלכע אַרבייטען ביי אייגענע וואַר-שטאַטען.

אין נאָמען פון „אָרט" בעגריסט ה' פרידריך, וועלכער ווייזט אָן, אַז ס'איז פּשוט צו בעוואונדע-רען די געוואַלטיגע אויסגעהאַלטענקייט פון די קאָאָפּעראַטיוו-מיטגלידער. מיליאָנען יודיש געזעל-שאַפטליך געלד האָט מען במשך פון די לעצטע יאָהרען אַריינגעלעגט אין פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטי-ווען, אָבער זעלטען וואָר עס האָט געפייערט אַנ'-איינ-יאָהריגען יובילעי, כמעט אַלע זענען אונטערגע-גאַנגען און דאָ איז אַ יוצא מן הכלל.

עס האָלט נאָך אַ פייערליכע רעדע דער פּאָרזיצער פון לוין-וועבער-מייסטער-פעראיין ה' שלמה טאַרקאַ און דער עולם האָט פערברענגט געמיטליך עטליכע שעה ריידענדיג צווישען זיך וועגען די מיטלען מיט וועלכע מ'וואָלט געקענט בעוועגען די לאָדזשער יודישע פאַבריקאַנטען צו געבען מעהר אַרבייט דעם קאָאָפּעראַטיוו.

פערוואונדעט דורך אנ'אראפ-געפאלענעם פענסטער

(2) אויף 11 ליסטאָפּאַדאַ 58 האָט נעכטען שפּאַצירט אַ געוויסע פרוי ראָזנער מיט איהר אַנ-דערהאַלבען יעהריג מיידעלע, רות.

אין אַ געוויסען מאָמענט האָט דער ווינט אַרונטערגעריסען אַ פענסטער פון צווייטען שטאָק, און פון די צושמעטערטע שויבען איז דאָס קינד שטאַרק פערוואונדעט געוואָרען אין קאָפּ.

פאַגאָטאָוויע האָט דעם קינד ערטיילט די ערשטע הילף.

שטארק אפגעבריהט דריי ארבייטער
ביים פעררייכטען א קעסעל

(2) ביים פעררייכטען אַ פאַבריק-קעסעל אין עיטינגאָנ'ס פאַבריק, אויף ראַדוואַנסקאַ גאַס, זענען מחמת אומפאָרזיכטיגקייט, שטאַרק אָפּגעבריהט גע-וואָרען די אַרבייטער: פראַנטשישעק מאַניאַק, יוזעף וואָלעווסקי און איגנאַצי פשיבילאַ.

איינעם פון זיי האָט פאַגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

Dr. HELLER
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַאוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייז.

רעפּערטואַר-טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" — ציגעלניאַנאַ 27 טעל. 112-25

דער יודישער שעוואַליער, דער פלאַם-פייערדיגער, צאַפּלדיגער, זינגענדיגער, טאַנצענדיגער בוף-קאָמיקער
פסח'קע בורשטיין
צוזאַמען מיט דעם בעוואוסטען כאַראַקטער-קאָמיקער לעקב פישער
היינט, מאָנטאַג, 9.30 פּינקטליך
דער גרעסטער אַמעריקאַנער שלאַגער אין 3 אַקטען מיט 20 שלאַגער-נומערן
א חתונה אין שטעטל
צוזאַמען מיט די בעסטע וואַרשאַווער סטאַר-אַרטיסטען. רעזשי: פסח'קע בורשטיין.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פון 11 פריה ביז 2 און פון 5 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

ארלאזאראוו־פראצעס — פעטיציע — קרן תל־חי

גרויסע פארלעזונג פון זאב זשאבאטינסקי

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט זאב זשאבאטינסקי געהאלטען א גרויסע פארלעזונג אין פיל־הארמאניע. דעם אווענט עפענט ה' איבושי עלפערן, וועלכער בעגריסט דעם גאסט און גיט דאס ווארט דעם פרעלעגענט.

דער טויזענד־קעפיגער עולם שטעהט אויף פון די ערטער און מאכט דעם רעדנער אן אוואציע, וועלכע דויערט עטליכע מינוט.

ארלאזאראוו־פראצעס

שוין אין די ערשטע טעג פונ'ם פראצעס, זאגט דער רעדנער, איז פארגעקומען אן ענטשיידענדער פאקט. ווי איהר ווייסט האט די גאנצע בעשולדיגונג זיך געשטיצט אויף דער אויגען געדעכעניש פונ'ם הויפט־עדות — פרוי ארלאזאראוו — וועלכע זאל האבען אזעלכע שארפע אויגען, אז זי האט בעוויזען צו זעהן אין א לבנה'לאזע נאכט פיר מענשען מיט אלע פרטים פון זייערע געזיכטס־ציגען און די אויגען געדעכעניש איז ביי איהר אזוי גוט, אז זי האט די דאזיגע פיר מענשען שפעטער, אין א צייט ארום די דערקענט.

אין די דעפעשען וואס זענען איצט דערהאלטען געווארען פון ירושלימער געריכט פעהלען די פרטים ווי אזוי די בעשולדיגטע זענען געשטאנען בשעת דער אויספיהרונג פונ'ם מארד. אינטערעסאנט אז זיינערצייט האט די פרוי ארלאזאראוו אזוי גוט געדענקט די פאזיציע פון די בעשולדיגטע, אז זי האט זאגאר געמאכט פאר'ן ריכטער א צייכנונג, דאסמאל — ערקלערט זי — אז זי איז נישט אימשטאנד גענוי צו בעשרייבען, ווי אזוי די דערמאנטע פיר פערזאן זענען געשטאנען בעתן פערברעכען.

עס איז דערביי זעהר טרויעריג ווען אין אזא לאגע געפינען זיך מענשען וואס בעמיהען זיך מיט אלע כוחות צו דערווייזען אז נישט קיין אנדערער נאר די דאזיגע דריי יודען זענען די מערדער. איצט האט די לאגע זיך געענדערט. און שוין פון אנהויב פראצעס אן קאן מען פעסטשטעלען אז די שטימונג איז אן אנדערע, אפילו ביי יענע וועלכע האבען פריהער הונדערט פראצענט געגלויבט אין דער שולד פון די דערמאנטע דריי יודען.

מיין הייסטער וואונש איז, אז די אטמאספער זאל בכלל געזונטער ווערען און אזעלכע טרויעריגע פאלען זאלען ביי אונז נישט מעגליך זיין.

איצט ווערט דער קאמף אינ'ם פראצעס געפיהרט ווערען צווישען דער פאליציי און דער ארץ־ישראל יוסטיץ, ווי איך איז בעוואוסט. זענען מיר קיינמאל מיט דער אויספיהרונג פון דער דארטיגער פאליציי נישט געווען בעגייסטערט. עס איז דאך באמת אונפערשטענדליך, אן אראבער דערציילט, ווי ער איז געגאנגען מיט זיינעם א חבר אינ'ם פאטאלען אווענד ביים אראבישען בית־עלמין, האבען בעגעגנט א יונגע פרוי שפאצירען מיט א יודישען מאנספערזאן. זיי האבען געפרובט אנשרעקען דעם יוד, אבער יענער האט זיך אקעגענגעשטעלט, דער אראבער האט אויפ'ן יוד געשאסען (פון א רעוואלווער) און איהם דערהרגעט, דער אראבער גיט־אן אזעלכע טאפאגראפישע פרטים, וועלכע קיין שום יוד איז נישט אימשטאנד זיי צו קענען. דער גאנצער ענין ווערט קלאר. אבער די פאליציי מאכט זיך נישט וויסען. עס ווערט ארויסגערוקט א ווערסיע, אז סטאווסקי און ראזענבלאט האבען דעם אראבער אונטערגעקויפט. דער איצטיגער פראצעס וועט מוזען אפרייניגען א וויכטיגען טייל פון דער פאליטישער אטמאספער אין א"י. ווען דעם דאזיגען ענין וועט מען מוזען אפעלירען אין לאנדאן.

ווען איך זאג, אז דער פראצעס וועט זיך ענדיגען גליקליך ווייס איך, אז עס זענען פאראן אזעלכע, וואס האבען מורא, ווער ווייסט, צי איז א"י יוסטיץ נישט בעאיינפלוסט פון געוויסע קרייזען. דערויף מוז איך זאגען: אל תגזימו! די ריכטער בעשטעהען פון 2 ענגלענדער, 1 ספרדישער יוד און 1 אראבער. דאס זענען דורכשניטליכע מענשען, אבער זייט רוהיג, עס וועט קיין אומגליק נישט געשעהען. כ'מיין אז איך וועל אויסדריקען דאס געפיהל פון אייך אלע, ווען איך וועל איצט שיקען א גרוס פאר די אסירי ציון אין מיין און אייער נאמען.

די פעטיציע

מען דארף נישט פערגעסען אז א"י איז איצט א פראגע פון זעלבסטערהאלטונג. דער גוי פערשטעהט דאס נאך נישט. וואלטען מיר געקאנט ברענגען די ענגלישע פאליטיקער אין אונזערע לענדער, זיי זאלען זעהען דעם שרעקליכען יודישען עלענד, וואלטען מיר צו זיי אזוי פיל נישט געדארפט אפעלירען, אבער אזוי ווי מיר זענען נישט בכוח דאס צו טון, קאן אונזער וועה־געשריי דערגעהן צו זיי בלויז דורך איין אינציגען וועג — דורך דער פעטיציע. דער איצטיגער היסטארישער מאמענט אין וועלכען דאס יודישע פאלק ראנגעלט זיך פאר זיין עקזיסטענץ איז דער פאסענדסטער פאר דעם דאזיגען שריט.

פאראן אזעלכע וואס זאגען, אז מיר רעוויזיאניסטען, האבען נישט דאס רעכט דאס צו טון, ווייל מיר זענען אין דער מינדערהייט, כ'ווייס נישט, צי איז די פאקטישע לאגע אזוי. בעתן לעצטען ציונ. קאנגרעס האבען מיר פערטרעטען 100 טויזענד מיטגלידער, איצט האבען מיר שוין 150 טויזענד. אונזער איינפלוס אויף די יודישע מאסען וואקסט פון טאג צו טאג. כ'האב בעקומען א ידיעה פון פאריז אז עס זענען שוין פאראן 300 טויזענד אונטערשריפטען אויף פעטיציעס, אינגיכען וועט זיין א מיליאן, ווען מען געהט דאס אן, ווער דאס טוט. עס האנדעלט זיך אז א מיליאן אייערע ברידער רופען צו הילף, בעטען: ווי לאנג נאך וועלען מיר אזוי ארומוואגלען איבער גאטס וועלט, לאזט אונז אריין קיין ארץ־ישראל, מיר ווילען בויען דאס לאנד און דארט לעבען רוהיג און בשלום מיט אלע אנדערע פעלקער. מיט וואס זענען מיר ערגער פון אביסיניער, בולגארען, אלבאנער, וואס איז די נפקא מינה, ווער עס האט געגעבען די עצה זיך צו ווענדען מיט פעטיציעס צו די מלוכות. דער עיקר איז דאך, אז ס'איז א יודישער ענין און יעדער יוד איז מחויב איהם צו שטיצען. בעהמט נישט אריין קיין רעוויזיאניסט אין די פערשידענע קאמיטעטען, וועלכע איהר ווערט דערנאך ארגאניזירען. (אבער איצט שרייט, פארווערטס איהר לאנד! (אן אויסברוך פון אפלאדיסמענטען).

פאראן ביי אונז אזעלכע חכמים וואס וועלען אייך זאגען: גוט, איהר האט שוין צעהן מיליאן פעטיציעס, אבער ווער וועט אייך הערען. אזעלכע זאלט איהר ענטפערען: אל תגזימו! האבען מיר דאך דערלעבט צו זעהען, ווי די דיקע וואנט, וואס האט געדינט אלס מחיצה צווישען אונז און טערקיי איז נאך דער וועלט־מלחמה דינער און וואקעלדיגער געווארען. מיר ווילען זיך נאך דערווארטען גליקליכערע צייטען!

ווענן שלום אין די ציוניסטישע רייהען

עס איז ווירקליך זעהר נישט גוט, ווען מענשען רייסען זיך ארום, אבער אז עס האלט שוין ביי אונזער ביי'ן אנ'אויפרייס — אלו תגזימו!

נאטירליך, וואלט געווען א גרויסע סכנה, ווען איין טייל זאל זאגען מיר ווילען א"י און דער צווייטער — נישט. איך האף אז דערצו וועט עס נישט קומען. עס איז דאך אונמעגליך אז אויפן סמך, וואס א פארטיי האט געזיגט ביים קאנגרעס, זאל זי דיקטירען א צווייטע, אז יענע זאל נישט אטעמען. נישט האבען דאס רעכט צו שיקען פעטיציעס, אזא זאך טאר אין פרינציפ נישט געדולדעט ווערען. עס איז דאך זעהר מעגליך, אז מארגען זאלען מיר זיין די זיגער און אזוי ארום אייך זאגען: מיר פערבאטען אייך צו געהערען צום צווייטען אינטערנאציאנאל, זיך צו בענוצען מיט דער רויטער פאהן, צו זיין מארקסיסטען א.א.וו. מיר קאנען זיין געגען דעם אבער נישט ארויסטראגען קיין פערבאט. מיר טארען זיך געגענזייטיג נישט שטערען. ווייל מען באמת האבען אנ'אלוועלטליכען ציוניסטישען קאנגרעס מיט א געהעריגער עקזעקוטיוו, מוז מען איבערבויען די ציוניסטישע ארגאניזאציע אויף כשרע ראציאנאלע יסודות. יעדע פארטיי וועט שיקען איהרע פערטרעטער, וואו מען קאן קומען צו א הסכם — וועט מען קומען, וואו נישט — וועט געגעבען ווערען פרייהייט. יעדע פארטיי וועט זוכען איהרע פאליטישע וועגען. אויסער דעם וועט זיין אייניגקייט אין דער ציוניסטישער משפחה. ווי קאן מען רעדען וועגען א מעהרהייט. אין ווילנע האט די איצטיגע מעהרהייט פערקויפט 12 טויזענד שקלים, די פעטיציעס האבען אונטערגעשריבען 22 טויז. פערזאן.

צום בעדויערען דארף פעסטגעשטעלט ווערען אז יענע וועלכע רעדען וועגען אייניגקייט, פערטיפען זעלבסט דעם פירוד דורך פאדערונגען וועגען דיסציפלין א.א.וו. זאלען זיי ווייטער טרייבען זייער פאליטיק. מיר לאנסירען די פעטיציע, זאמלען כוחות און איהר, דערלאנגט אונז!

אויב עס וועט זיך שאפען א שטרעבונג צו א פרייער קאנסאלידאציע — שטרעקען מיר שוין אויס די האנד. אויב עס האלט דערביי צו שאפען א קאנגרעס אהן רייסענישען און סכסוכים, וואו עס זאלען אנגענומען ווערען בעשלוסען הינטער וועלכע עס שטעהט דער פרייער ווילען פונ'ם פאלק — ביטע זעהר. אהין געהען מיר מיט פערגעניגען, אבער ביי די איצטיגע בעדינגונגען, ווען די הסתדרות העובדים הלאומים צעהלט 5000 מיטגלידער און די „הסתדרות" 30 טויזענד, וועלכע האלטען אין איין אטאקירען, צי זאלען מיר זיך נישט פערטיידיגען? זאלען די אטאקירענדע פיזיאלאגיש און אידעאלאגיש אפשטעלען דעם קאמף און עס וועט ווערען שלום.

סערטיפיקאטען

אינ'ם א"י'דישען אימיגראציע־רעגולאמין איז דא א פונקט אז יעדער ארבייטסגעבער האט דאס רעכט ארויסצורופען פון וועלכען עס איז לאנד 2—3 ארבייטער קיין א"י. אבער ער מוז גאראנטירען אז זיי וועלען האבען ארבייט נישט ווייניגער ווי א יאהר. איניגע אזעלכע האבען אויסגענוצט דעם דאזיגען פונקט, אזוי ווי לויט געזעץ דארפען צוזאמען מיט דער פאדערונג אנגעגעבען ווערען די נעמען פון די ארויסגעפאדערטע, האבען זיך די ארבייטסגעבער געווענדעט צום בית"ר (אין א"י) נאך נעמען פון זייערע חברים אין גלות. כדי אזוי ארום זיי ארויסצופאדערען. דער בית"ר האט צושיקט וועגען דעם א צירקולאר. אזא צירקולאר איז אריינגעפאלען אין די הענד פון די הסתדרות־לייט און עס איז ערקלערט געווארען אז די רעוויזיאניסטען האבען געמאכט אן איינבראך אין דער ציוניסטישער דיסציפלין, און דעריבער קומט זיי נישט קיין סערטיפיקאטען. יונגע עהרליכע, ארבייטסזאמע, פלייסיגע ארבייטער, יונגע יודען, וועלכע זענען דורכגעדרונגען מיטן אידעאל פון שיבת ציון האבען בעקומען די געהעריגע פאכמענישע הכשרה, און זענען גרייט צו ברענגען קרבנות פאר'ן אויפבוי פונ'ם יודישען לאנד — זיי בעשטראפט מען אויף אזא אונערהערטען אופן!

דער דאזיגער בעשלוס וואס איז ארויסגעגעבען געווארען דורך דער עקזעקוטיוו, זאל זיין א צייטווייליגער ביזן משפט, אגב איז צווישען די שופטים נישט פאראן קיין איין רעוויזיאניסט. שוין פאריבער 27 טעג און דער בעשלוס פון די ריכטער איז נישט פערעפענטליכט געווארען, מעגליך אז ביי עמיצען פון די שופטים ליגט נאך א פונק פון געוויסען און אזוי ארום האבען נישט אלע געוואלט מסכים זיין אויף אזא בעשלוס. אפשר האט געהאלטען ביי ארויסטראגען א גוטען בעשלוס, אנדערע האבען דערצו נישט דערלאזט. און איצט קומט דארט פאר אין דער שטיל א קוה־האנדעל... ביי אזעלכע בעדינגונגען איז א שלום־בית אונמעגליך.

פאראן א פארטיי מיט וועלכער מען האט געשלאסען אנ'אפמאך לויט וועלכען די סערטיפיקאטען וואס ווערען אפגענומען ביי די ביתרים וועלען איהר אפגעגעבען ווערען. כ'וואלט זעהר געוואלט הערען א קלארע תשובה פון דער דאזיגער פארטיי, צי וועט זי צונעהמען די געגנבעטע סערטיפיקאטען, כ'האב מיר דאס קיינמאל נישט געקאנט פארשטעלען, אבער מיר לעבען דאך איצט אין א תקופה ווען דאס אונמעגליכסטע איז מעגליך.

קרן תל־חי

מיר האלטען זיך נאר דערווייל אפ פון צו באיקאטירען די קרנות — קרן־קימת און קרן־היסוד — אבער מיר האבען געשאפען אנ'אייגענעם פאנד — קרן תל־חי — פאר'ן אויפבוי פון מלכות ישראל און מיר ווילען, אז דער דאזיגער פאנד זאל זיין גלייכבערעכטיגט מיט די איבעריגע קרנות, דער קרן תל־חי האט די אויפגאבע קודם־כל צו שאפען וועהר־ספארט. די צווייטע אויפגאבע איז צו שטיצען די הסתדרות העובדים הלאומים. דער וואוקס פון אונזערע נאציאנאלע ארבייטער וועט זיין א ברכה פאר'ן גאנצען יודישען ישוב. ס'האנדעלט זיך וועגען גאולת המים און וועגען אנדערע וויכטיגע אויפגאבען פון ישוב־אויפבוי.

א 1.000.000 זל.
קענסט געווינען אין פיינגאלד'ם גליקליכער קאלעקטור
שרודמיעסקא 8, טעל. 108-99.

בכדי אויסמיידען טראגישע פארפאלען

פעראדענונג פון שול־קוראטאריום אין שייכות מיט די מאטורע־עקזאמענס

(2) דער היגער שול־אינספעקטאראט האט בעקומען פונ'ם לאדזער־ווארשאווער שול־קוראטאריום א פעראדנונג אין שייכות מיט'ן דערנעהנטערען זיך פון די מאטורא־עקזאמענס, אז די עקזאמינאציאנס־קאמיסיעס זאלען זיך גענוי צופאסען צום צירקולאר, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען מיט 2 יאהר צוריק, און לויט וועלכען די עקזאמענאטארען דארפען שטרענג אכטונג געבען, דאס די עקזאמענס זאלען פארקומען אין א רוהיגער, געלאסענער אטמאספער, בכדי אויסצומיידען די אויפרייצונג פון די יעניגע, וואס עקזאמענירען זיך.

קאראשינסקי און קאטאשעק אין „מאלינאווא"

א גרויסע סענסאציע אין אונזער שטאט האט ארויסגערופען דער ארקעסטער פון קאראשינסקי און קאטאשעק. די נעמען פון די דאזיגע מוזיקער זענען בעקאנט נישט נאר אין פוילען, נאר אויך אין אויסלאנד.

מ'דארף צוגעבען, אז דאס איז דער איינציגער ארקעסטער אין פוילען, וואס האט איינגעפיהרט אין זייער רעפערטואר, די אזוי גערופענע מוזיקאלישע רעוויו־נומערן. ס'איז צו האפען, אז דער זאל „מאלינאווא" וועט טעגליך זיין איבערפולט מיט דער עליטע פון דער שטאט לאדז.

DR. MED. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 41-32.
עמפפאנגס־שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל

צוויי מיידלעך צובייסען פון א משוגענעם הונט

(2) אויף דער פארשטאט „שמידטובקא" זענען נעכטען צובייסען געווארען פון א משוגענעם הונט: די 9־יעהריגע סאלאמעא איוואנטשיק (סאקאזשעווסקיעגא 16) און די 12־יעהריגע סטאניסלאווא איוואנטשיק (סאקאזשעווסקיעגא 8).

די קינדער איז ערטיילט געווארען ערשטע הילף.

דער הונט איז דערשאסען געווארען.

ראדיא־ווינקעל

וואס וועט אונז ראדיא געבען אין זומער?

דער הויפט־סעזאן פון ראדיא איז ווינטער, ווען די אווענדען זענען לאנג, ווען צוליב די פרעסט שבייען ווילט זיך נישט ארויסגעהן פון דער ווארעמער שטוב, זאגען זומער פערברענגט מען די אמלעבגסטען אויף דער פרייער לופט און עס איז א נאטירליכע זאך, וואס זומער־צייט הערט מען ראדיא ווייניגער. אויך מוז דאס ראדיא־פראגראם זיין א לייכטעס, און טראגען א פערווייליגונגס־כאראקטער. דערפאר ווערט אין אלע ראדיא־סטאנציעס פון דער וועלט אויסגעארבייט א ספעציעלער זומער־ און ווינטער פלאן פון די ראדיא־פראגראמען.

אין פוילען הויבט זיך אן דער זומערדיגער סעזאן פון ראדיא דעם 3־טען יוני און וועט דויערן ביז'ן 1־טען סעפטעמבער. אין משך פון די דאזיגע חדשים וועלען מיר קודם כל האבען א בעדייטענדען איבערגעוויכט פון מוזיק.

קודם כל וועט דאס זומער־פראגראם נעהמען אין אכט די אלע מאמענטען, מיט וועלכע עס ציי־כענט זיך אויס דער זומער. דער מיקראפאן וועט שוין 6.30 פריה וועקען די ראדיא־הערער מיט א פרעהליכער שעה'דיגער אויפפיהרונג. בלויז זונטאג און אין חגאות וועט דער ראדיא אנהויבען טעטיג צו זיין 8.30 פריה.

אנ'אינטערעסאנטע ענדערונג וועט אויך בע־שטעהן אין די מיטאג־שעה'ן, פון 12 ביז 15, בעת וועלכע דער ראדיא וועט געבען פרעהליכע און אנגענעהמע מוזיק. די דאקטוירים האבען שוין לאנג אויפמערקזאם געמאכט אויף די גינסטיגע ווירקונג פון דער מוזיק בעת'ן עסען.

ווי עס איז געווען פאראויסצוזעהען וועט זומער צייט שטארק רעדוצירט ווערען די ערנסטע מוזיק און בעת די היצען וועלען אונז די ראדיא־כוואליעס אויפמונטערען מיט לייכטער און פרעהליכער מוזיק.

וואס שייך די פארלעזונגען האט מען זיך שוין געקעבט נישט איינמאל איבערצייגען, אז אפילו די אינטערעסאנטסטע פארלעזונג קען ווערען לאנג־ווייליג, אויב זי געדויערט צו לאנג, בפרט אין זומער, ווען דער מוח ווערט שנעלער מיד. דעריבער וועלען די פארלעזונגען זומער דויערן העכסטענס 15 מינוט, פעליעטאנען און שמועסן נישט מעהר ווי 10 מינוט.

זעהר א נוצליכע רובריק וועלען זיין די אויר־דיציעס א.ב. „וואס דארף מען לייענען?" אין די דאזיגע אודיציעס וועלען די ראדיא־הערערס, וועלכע האבען ליב צו לייענען ביכער, בעקומען די גינסטיגסטע קריטישע אנווייזונגען וועגען די אינטערעסאנטסטע און בעלעהרענדסטע ביכער, וואס האבען זיך בעוויזען אויפ'ן ביכער־מארק.

אט אזוי שטעלט זיך פאר אין אלגעמיינע שטריכען דאס זומער־פראגראם פון פוילישען ראדיא.

מעהר מוזיק און ווינציגער גערעדט — דאס איז די לאזונג פון ראדיא אויף זומער.

שטראפען פאר עובר זיין אויף די ראדיא־פארשריפטען

אין פאל, ווען די ראדיא־קאנטראלערען וועלען פעסטשטעלען, אז די ראדיא־איינריכטונג איז נישט פערעגיסטרירט אין פאסט־אמט אדער די ראדיא־איינריכטונג ענטשפרעכט נישט די בעדינגונגען, לויט וועלכע די ערלויבעניש איז ארויסגעגעבען געווא־רען, ווערט דורך דער פאליציי צונויפגעשטעלט א פראטאקאל און עס ווערט פעפיהרט א קרימינעל־אדמיניסטראטיווער פראצעס געגען דעם בעזיצער פון ראדיא־אפאראט.

פאר עובר זיין אויף די ראדיא־פארשריפטען ווערט פאראויסגעזעהן א שטראף ביז 3000 זל. און ארעסט ביז דריי חדשים. די מאכט קאן אויך פעראורדענען צו קאנפיסקירען די ראדיא־איינריכטונג און פאדערן אנ'ענטשעדיגונג אין דער הויך פון א 6־חדשים'דיגען צוצאהל.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון קליינהענדלער־פעראיין

(פיעטריקאווער 6)

די טעג איז אונטערן פארזיץ פון ה' מנחם קירשבוים פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע מיטגלידער־פערזאמלונג.

דער פעראיינס־סעקרעטאר ה' שימשע האט אין זיין בעריכט געשילדערט די שווערע לאגע פון די קליינהענדלער. דער פערוואלטונג איז געלונגען פיל אויפצוטון לטובת די מיטגלידער.

סעקרעטאר ה' לייזעראוויטש גיט אפ דעם קאסע־בעריכט, וועלכער ווייזט אויף אנ'עודף פון 110 גילדען.

נאך די רעדעס פון ה' קירשבוים און אנד. מיטגלידער, זענען געוועלט געווארען אין דער נייער פערוואלטונג:

פרעזעס און קאסירער: זכריה גאלדבערג, וויצע־פרעזעסען: משה אבראמזאן און אנשעל פרד־בערג. סעקרעטאר: יעקב גאלדמאן, עקאנאם מנחם קירשבוים. אין דער פערוואלטונג: אייזיק לעווין, נחמן סטריקאווסקי, אברהם כענטשינסקי, וואלף בלומענפעלד, וואלף מאשקאוויטש. קאנדידאטען: ז. אייזנער, א. בירנבוים מ. יאסקאוויטש, ע. זיסער, עמנואל, מ. צענדער. אין דער רעוו.־קאמיסיע: ב. סאפיר, ד. ראגאווי, י. קראקאווסקי. קאנדידאטען: נח בריסטאווסקי און וואלף יוזעפאוויטש.

ספארט-בעוועגונג

ראטהאלץ דערצעהלט פארוואס ער האט געקעמפט מיט'ן דייטש?

פוילישע באקס-רעפרעזענטאנץ אפגעפאהרען קיין אמעריקא

די פוילישע באקסער-רעפרעזענטאנץ, איז דעם פערגאנגענעם דאנערשטאג אפגעפאהרען נאך אמעריקע. די מאנשאפט, וועלכע קעמפט דעם 23. מאי מיט דער רעפרעזענטאנץ פון טשיקאגא בעשטעהט פון פאלגענדע באקסער: ראטהאלץ, ראגאלסקי, קיי-באר, שיפינסקי, מישורעוויטש, מייכושיצקי, קארפינסקי און פילאט.

מען קאן ביי קיין פאל נישט זאגען, אז דאס איז דאס שטארקסטע אכטעל, וואס פוילען האט געקאנט ארויסקליבען פון איהרע באקסער. קודם כל פעהלט דער בעסטער פוילישער באקסער כמיעלעווסקי, וועלכער האט נאך נישט היינט אין פוילען זיינס גלייכען, צווייטענס איז נישט קלאר, פארוואס זענען ארויסגעקליבען געווארען ראגאלסקי, שיפינסקי און מישורעוויטש אין דער צייט וואס זייערע ארט האבען געקענט פערנעהמען פיל שטארקערע באקסער נאר מן-הסתם, האבען דא דעצידירט אנדערע מאמענטען ווי דער ווארג פאר אויסשטעלען די שטארקסטע מאנשאפט, וועלכע זאל אמווירדיגסטען אויסדרוקען דעם מצב פון פוילישען באקס.

מיר האבען פאר'ן אפפאהרען נאך אמעריקע געהאט א געשפרעך, מיט דעם סימפאטישען יודישען באקסער ראטהאלץ, וועלכער איז דער שטארקסטער פונקט פון דער פוילישער מאנשאפט.

אין טאג פון אפפאהרען נאך אמעריקע טרעפען מיר נאך דעם יודישען ספארטלער ביי דער ארבייט אין א יודישער דרוקעריי אויף גראניטשנא גאס. ראטהאלץ פערבונד זעהר גערן א געשפרעך, אבער ווען ער דערוואוסט זיך, אז מיר ווילען מיט איהם מאכען א אינטערוויו, פערליערט ער זיך אביסעל און פערוויטעלטערהייט בעט ער נישט צופיל צו לויבען זיינע באקס פעהיגקייטען.

איך ווער אודאי אינטערעסירט, פארוואס איך האב זיך דאך געשטעלט צום קאמף מיט'ן דייטש שפאנאגעל, ווער עס דעם בין איך גרייט איך צו דערקלערען הויבט ער אן זיין געשפרעך.

איך איז מסתמא בעוואוסט די בעגאטונג שטעלונג פון מיין קלוב „גוויאזדא" צו די אימפרעזע מיט דעם איצטיגען ספארט אין דייטשלאנד, איך האב פולשטענדיג געטיילט דיזעלבע מיינונג, אז אלס א יודישער ארבייטער-ספארטלער, טאר איך בשום אופן נישט ארויסטרעטען אויף'ן מעטש צווישען פוילען און דייטשלאנד, מען דאס זיין פערבונדען אפילו מיט די שווערסטע קאנסעקווענצען.

ווען „גוויאזדא" האט ענטגילטיג בעשלאסען צו פראטעסטירען געגען ארויסשטעלען מיין פערזאן אין דער רעפרעזענטאנץ געגען דייטשלאנד, בין איך איינגעשטאנען. געווען דעצידירט ביי קיין שום בעדינגונגען נישט צו פאהרען נאך פוילען — צום קאמף מיט שפאנאגעלען, הגם איך האב דוקא מיט איהם, וועלכער איז אנגעטאנגען אלס דער שטארקסטער באקסער — געוואלט זיך טרעפען. אבער אין די לעצטע שעה'ן פאר'ן מעטש, ווען עס איז געווען קלאר, אז פאר נישט קומען נאך פוילען, — איז שוין פאר מיר גרייט א שארפע שטראף און אפשר, וועט אויך אונטערגעבראכט ווערען מיין גאנצע ביז איצטיגער ספארט-קאריערע, זענען צו מיר געקומען א רייהע אנגעזעהענע פיהרער פון דער ספארט בעוועגונג, פיהרער פון א-בייטער ספארט קלובען און האבען מיך געפרובט איבערצייגען, אז דער יודישער און ארבייטער ספארט-טוער האבען מיט מיר געהאט זעהר א שווערע ארבייט בכדי אויף מיר צו ווירקען, אז איך זאל קענען מיין ווילען און איבערצייגונגען זיך אונטערווארפען דעם אזוי נישט גערעכטען בעשלוס פון באקס-פערבאנד.

איך האב אונטער א שטארקער דרוק אנגעשריבען א בריף אין „גוויאזדא" וואו איך האב געבעטען מיר מוחל זיין פאר'ן אייגענווילליג ענדערען דעם בעשלוס פון קלוב, כאטש ער איז געקומען געגען מיין ווילען און איבערצייגונגען, איך האב אויך טעלעגראפיש געמאלדען דעם פוילישען באקס פערבאנד, אז איך שטעל זיך צום קאמף, אבער איך פראטעסטיר אמשארפסטען פאר צווינגען מיך צו קעמפען מיט א דייטש.

— צי איז שפאנאגעל אזא שטארקער באקסער ווי ער איז אנגעטאנגען?

— שפאנאגעל איז זעהר א גוטער טעכניק און רוטינירטער באקסער, ער האט ביי מיר אין יעדער רונדע עטליכע מאל געענדערט זיין טאקטיק, אבער איך האב ביי איהם נישט געטארט פערשפילען — ענטפערט ראטהאלץ.

— ווי האט זיך צו איך בעצויגען דאס פוילישער פובליקום?

— איך בין געווען פשוט איבערראשט פון זייער ווארימע בעציהונג און פריינדליכע אויסגעשרייען אויף מיין אדרעס, דאס איז אפשר דאס ערשטע מאל אין פוילען.

אבער זעהר הארציג האט מיך אויפגענומען דאס יודישע פובליקום אין פוילען, ווען זיי האבען זיך דערוואוסט, אז איך האב זיך אפגעזאגט אנטיילצונעמען אויפ'ן אפיציעלען באנקעט פאר די מאנשאפטען, האבען זיי פאר מיר איינגעארדענט א פייערליכען באנקעט אויף וועלכען סיזענען אנוועזענד געווען די יודישע סטודענטען פון פוילנער אוניווערזיטעט, וועלכע האבען זיך ספעציעל נאכ'ן באנקעט זיך געפיהלט פשוט גליקליך.

עס קומט א שליח פון עמיגראציע-ביורא און רופט ראטהאלצען אפצונעמען די דאקומענטען צום פאהרען נאך אמעריקע. מיר געזעגענען זיך הארציג ער פערגעסט אויך נישט צו גריסען די לעזער, אין דעם זעלבען אווענד, איז דער בעשיידענער ראטהאלץ אפגעפאהרען מיט דעם אינטערנאציאנאלען-צוג, צו דער שיף נאך אמעריקע.

מייסטערשאפטס - מעטשען פון „א"-קלאס אין לאדז

וו.ק.ס. — הכח 0:5 (0:2)

„הכח" איז צו דעם מעטש ארויסגעטרעטען אין א געענדערטען צוזאמענשטעל, די מאנשאפט האט געשפילט אהן גערטלען, שארקאוויאק'ן. קאפלעוויטש האט נישט געשפילט אין דער שטורם-ליניע נאר אין דער הילפס-ליניע, די רעזערווי-שפילער אין דער שטורם-רייהע מישעל און קאלסקי האבען גארנישט בעוויזען. דער איינציגער וועלכער האט בעפרידיגט אין דער שטורם-ליניע איז געווען קרייצער.

קאהאן און קאפלעוויטש האבען גוט געשפילט, דאגעגען איז ראפאפארט דאסמאל געווען זעהר שלעכט. ס'איז גארנישט צו פערשטעהען דער קאנטראסט אין דער „שטימונג" פון ראפאפארטען פון איין מעטש צום צווייטען, ביי אזא לאגע איז בעוועגן פאראויסצוזעהען די מפלה פון „הכח", הגם די מיליטערישע מאנשאפט האט קיין גרויס וואונדער נישט בעוויזען און האט געשפילט ווי א דורכשניטליכע מאנשאפט.

ווימא — ל.ק.ס. I 0:1

ווימא האט בעקומען אין מעטש מיט ל.ק.ס. 1 די ערשטע 2 פונקטען אין דער היי-יעהריגער מייסטערשאפטס-טאבעלע.

אוניאן — ס. ס. ס. 3:6

ווידזעוו — ק.ס.ס. 1:3

אין דער מייסטערשאפטס-טאבעלע פיהרט ווייטער ל.ט.ס.ג. פאר ווידזעוו און אוניאן-טורינג.

מייסטערשאפטס-מעטשען פון „ב" קלאס אין לאדז

שטערן — בר כוכבא 1:1 (0:1)

שבת איז פארגעקומען דער מייסטערשאפטס-מעטש צווישען די צוויי יודישע קלובען אין „ב" קלאס, דער מעטש האט זיך געענדיגט מיט'ן רעזולטאט 1:1 דאס טויער פון „שטערן" האט דערגרייכט ספיזאן, פאר בר-כוכבא עלפף.

באקס-סעקציע ביים לאדזער „מכבי"

דער לאדזער „מכבי" האט ארגאניזירט א באקסער-סעקציע, עס איבען שוין עטליכע צעהנדליג יונגע באקס-טאלענטען. אלס אנפיהרער פון דער ניי-ארגאניזירטער סעקציע איז בעשטימט געווארען רעד. מאקס ליפשיץ. די איבונגען פיהרט דער אינסטרוקטער ר לוכניאק.

טעניס-מעטש

לעגיא — א.י.ק. 1:4

דער טעניס-מעטש צווישען דער מאנשאפט פון לעגיא און דער שוועדישער מאנשאפט א. י. ק. האט זיך פערענדיגט מיט א זיג פון לעגיא אין דער פערהעלטניש 1:4.

רינגקאמף-מעטש

עסטרייך — פוילען 8:14

אין ווינער צענטראל-צירק איז פארגעקומען דער רינגקאמף-מעטש צווישען דער רעפרעזענטאנץ פון עסטרייך און דער רעפרעזענטאנץ פון פוילען. געזיגט האט די עסטרייכישע מאנשאפט אין דער פערהעלטניש פון 8:14.

שטאפעטען-לויף אין פאניאטאווסקי-פארק

נעכטען איז פארגעקומען דער אויסגעשטעלטער שטאפעטען-לויף, וועלכער איז ארגאניזירט געווארען דורך דעם לאדזער לייכט-אטלעטישען קרייז-פערבאנד וועגען דעם פרייז פון „קוריער לודזקי", צום שטאפעטען-לויף האבען זיך געשטעלט 12 מאנשאפטען מיט 84 ספארטלער, דאס ערשטע ארט האט פערנומען דער שטאפעט פון „זיעדנאטשאנע" פאר ל. ק. ס. און גייער.

ליגע-מעטשען אין לאנד

רוך — לק.ס. 1:3 (1:1)

דער ערשטער ארויסטריט פון פוילישען מייסטער אין לאדז האט צוגעצויגען א רעקארד-עולם אויפ'ן פלאץ פון ל. ק. ס. דאס לאדזער פוסבאל-פובליקום איז געווען שוין אויסגעהונגערט אנצוקוקען א שעהנעם מעטש און האט זיך נישט ענטוישט, דער שלעזישער מייסטער האט געשפילט אויסגעצייכנט, הגם א ביסעל צו שארף, ל. ק. ס. איז אויך געווען אין דער פארם און איז נישט פיל אפגעשטאנען פונ'ם געגנער.

אין דער ערשטער העלפט האט ל. ק. ס. געהאט פיל מעהר פונ'ם שפילען און האט דערגרייכט דעם ערשטען גאל פון א שטראף-שטויס, וועלכען ס'האט פערוואנדעלט אין א טויער קרול. „רוך" האט זיך באלד מיט דעמזעלבען רעוואנזשירט דורך פעטערעק. די צווייטע העלפט האט שוין געהערט צו „רוך", וועלכע האט כסדר געדריקט דעם געגנער און ביים סוף פון מעטש דערגרייכט נאך 2 גאלען דורך דעם יונגען ווילימאווסקי.

רוך האט איצט באמת די בעסטע שטורם-ליניע אין פוילען, אזעלכע שפילער ווי ווילימאווסקי, אורבאן, פעטערעק זענען אמתע „אינטערנאציאנאלע". פון ל. ק. ס. האבען גוט געשפילט קרול, הערבשטרייך און פרימארקעוויטש.

ריכטער הערוטקאווסקי — גוט, אבער ער האט דערלאזען צו א צו שארפען שפילען בעזונדערס אין דער צווייטער העלפט.

פריינדשאפטס-מעטשען

ווילסא — ראזען-ספארט (גליוויץ) 2:2

בארוטיא — ווארטא 2:4

באקס-מעטש

פויליש = איבערשלעזיען — דייטש-איבערשלעזיען 5:11

י. ה. פ. (לאדז) — מכבי (ווארשא) 7:9

אין ווארשעווער צירק איז נעכטען פארגעקומען א זעהר אינטערעסאנטער באקס-מעטש צווישען דעם שטארקען לאדזער י.ק.פ. און דעם ווארשעווער מכבי. דעם מעטש האט געוואונען י.ק.פ. אין דער פערהעלטניש פון 7:9, וואס איז פאר מכבי א זעהר בכבוד'ער רעזולטאט.

ס'איז כדאי אנצוווייזען, אז כמיעלעווסקי האט רעמיזירט מיט פילניק'ן, אויך פאוולאק האט רעמיזירט מיט בירנבוימען, רוגדשטיין האט געוואונען ביי מארשינעק'ן.

פאגאן — פוילישע עמיגראציע אין פראנקרייך 2:7

דער ארויער-פאראגראף 103

ר. איזראעל

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

— איך ווייס פון גארנישט צו זאגען, הער פלאץ-קאמענדאנט, האט קראניגג ווייטער געזאגט, איך האב קיין אהנונג נישט ווען קיין שום גנבה.

— איהר ווייסט קראניגג, האט האמערשטיין געזאגט, אז מארגען וועלען מיר פערעפענטליכען די צוויי אריגינעלע פראטאקאלען פון אדוואקאט הערץ און פון הייבריך זאקס, קענט איהר אונז די דאקומענטען געבען.

— געוויס, וועל איך די באלד געבען, האט קראניגג געזאגט אזוי ווי ס'וואלט גארנישט געווען געשעהען.

ער האט אנגעהויבען ארומזוכען אין די אקטען ארויסגענומען דעם פראטאקאל מיט דער אייגענהענדיגער אונטערשריפט פון פאל הערץ.

— אט איז דער פראטאקאל פון רעכטסאנוואלט הערץ, באלד וועל איך אייך געבען דעם צווייטען.

האמערשטיין האט אונגעדולדיג געוואר'ט אויף דעם צווייטען פראטאקאל. קראניגג האט געזוכט, נאכאמאל איבערגעזוכט די פאפירען, ווידעראמאל געזוכט און נאכאמאל געזוכט, אבער נישט געפינען, קראניגג האט געמאכט דעם אנשטעל אזוי ווי ער וואלט זיך שוין דענערווירט צום סוף האט ער א קוק געגעבען אויף האמערשטיינען.

— הער לייטענאנט, איך קען נישט געפינען, דעם פראטאקאל פון הייבריך זאקס.

— ווען דעם האנדעלט זיך, דער דאזיגער דאקומענט איז געגנבעט געווארען

— ווי אזוי? ווער האט עס געגנבעט?

— ווי אזוי ווייס איך אליין נישט. אבער ווער ס'האט איהם געגנבעט ווייס איך יא. נישט קיין אנדערער ווי פריצי.

— פריצי? נישט מעגליך. פריצי איז דאך דא אין אולם. מיט דריי שעה צוריק האב איך איהם געזעהן.

— ליידער איז ער שוין נישטא אין אולם. און מעהר וועלען מיר איהם שוין נישט זעהען. אלזא קראניגג, וואס וועלען מיר איצט טון? איהר ווייסט אז מארגען קומט אהער דער מיניסטער געהרינג. איהר האט פאר אונז צוגעגרייט א פיינע מתנה. איהר האט צוגעגרייט א קבלת-פנים פאר'ן מיניסטער און מעגליכקייט אויף אוואנסען פאר אונז. דעם אמת זאגענדיג האב איך זיך דערויף נישט גערעכנט.

— אבער צוליב וואס האט ער דאס געטון. נאך וואס דארף ער דעם דאזיגען דאקומענט?

— פאר איהם איז ער גארנישט נוטיג, ער דארף נאר אז מיר זאלען איהם נישט האבען און צוליב דעם, האט ער איהם געגנבעט.

— ער איז דאך נישט קיין יוד, ער האט דאך נישט קיין אינטערעס דערין.

— ווען דעם ווייס איך נישט, דאס וועט ערשט נאכקומען. דערווייל האבען מיר בעקומען פאר דער נאז, מיר זענען שטארק קאמפראמיטירט. קראניגג וואס פאר א עצה האבען מיר איצט.

— פון וואנען זאל איך דאס וויסען, ווער האט דאס געזאלט טראכטען, אז פריצי איז פעהיג אויף אזעלכע זאכען, איך בעהם נישט די פערוואנטווארטליכקייט דערפאר וואס האט פאסירט בנוגע פריצי בין איך פולשטענדיג אין ארדנונג. ער האט גענאסען דא פון ספעציעלע פריווילעגיעס, הגם איך בין געווען דער קאמענדאנט פון דאנען, און אלע בעאמטע אונטערליגען מיינע בעפעהלען. איז אבער פריצי אויסגעטיילט געווארען דערפון, איבער איהם האב איך גארנישט געהאט צו זאגען. אזא בעפעהל האב איך געהאט.

— ליידער, האט האמערשטיין געזיפצט, איצט איז אבער אלץ פערפאלען. מען דארף זוכען עפעס אן עצה דערצו, בנוגע דער פאליציי און דעם זוכען פון פריצין, זענען אלע שריט אונטערגענומען געווארען, הגם איך לעג זעהר ווייניג האפענונג דערויף. פריצי איז צו קלוג אז ער זאל זיך לאזען כאפען, אוים ער האט שוין געטון אזא זאך. מיר דארפען אבער איצט זוכען א מיטעל ווי אזוי מיר זאלען בכבוד ארויס פון דער דאזיגער אפערע.

— איך וועל אין דעם פאל, גארנישט אויס-טראכטען. איהר, הער פלאץ-קאמענדאנט בעפעהלט און איך וועל אויספיהרען.

— אלזא, קורץ און שארף, איך האב זיך איצט אויסגעלערנט שנעל צו דעצידירען, און אהן געוויסענס-פארוואורפען. אב'אנדעריש מאל וואלט איך דאס זיכער נישט געטון אבער איצט?... איצט מוז מען זיך זעהר ארויסצוראטעווען פון דער קאמפראמיטאציע.

— אלזא, וואס האב איך צו טון?

— איהר דארפט, קראניגג, גלייך אנשרייבען א פראטאקאל איהר וועט געוויס מעהר אדער ווייניגער געדענקען וואס דארט איז דעם געגנבעטען דאקומענט האט זיך געפינען. אויב ס'וועט נישט זיין אזוי פינקטליך איז נאך נישט קיין בריוו.

— און וואס וועלען מיר טון מיט אזא פראטאקאל?

— מיר וועלען איהם פערעפענטליכען מיט'ן אונטערשריפט פון הייבריך זאקס

— ווי אזוי?...

— ער וועט דאך נישט קענען פראטעסטירען. ער לעבט דאך נישט מעהר, מיר קענען דאך איצט נישט אבהערען. פערשטעהט דאס, אז אלע ווייסען שוין וואס ס'וועט פערעפענטליכט ווערען, אפיציעל נישט, אבער פריוואט ווייסען אלע, איצט וועלען מיר קומען מיט א מעשהלע וועגען דעם, אז מיהאט אונז בעגנבעט, אז מיר האבען בעאמטע, וועלכע בעגנבענען אונזערע ארכיוועז לטובת די יודען.

— אבער דאס וועט דאך זיין נישט זיין אונטערשריפט.

— א טויטער קען נישט לייקענען, ער לעבט נישט מעהר. און פריצי אליין וועט דאך זיכער נישט לייקענען.

קראניגג איז געווען אין א שרעקליכער פערלעגענהייט ער האט נישט געוואוסט צי ער זאל ענטפערען, צי נישט, צי ער זאל זאגען וואס ער ווייס אדער נישט.

— קראניגג, נישט לאנג טראכטען, מיר האבען דערויף נישט קיין צייט. מארגען שוין מאכען, געדענקט ווען דעם, דארף אלץ פערעפענטליכט ווערען ווען דא זיין דער פרייסישער פרעמיער, אייגענער פון אונזערע גרויסע פיהרער, מיר מוזען איהם צוטראגען די מתנה ווי ער האט דאס פערדינט, אין נאמען פון דאנקבארען פאלק. מיר לענען דאך איהם נישט אנבארען, נישט אויסלאכען. אלץ מוז זיין אזוי ווי פריהער, ס'איז ביי אונז גארנישט געשעהען. אלץ איז אזוי ווי ס'איז געווען... קיין שום פייערליכקייטען וועלען נישט אפגערופען ווערען. דער פראגראם וועט אויסגעפיהרט ווערען ביז אויפן לעצטען פונקט. דער גרויסער באנקעט וועט פארקומען ווי אם שענסטען, און ווי אמפארנעהמסטען, און אויף דעם באנקעט וועלען פערעפענטליכט ווערען אפיציעל ביידע פראטאקאלען מיט דער אונטערשריפט פון פאול הערץ און הייבריך זאקס.

— איך וועל טון דאס וואס איהר הייסט, איך האלט אבער, אז מיר לאזען זיך אריין אין א גרויסער אוואנטורע. (פארטזעצונג קומט).

מערקווירדיגער ראמאן צווישן אונגארישן פיאניסט און געהיימנישפולער שעהנער טענצערין

ווי אזוי דער געליבטער האט זיך דערוואוסט אז דערשאסענע שפּיאנקע איז געווען זיין געליבטע

אנ'איבטערעסאנטע געשיכטע וועגן דער בעוואוסטער טענצערין אלגא שטרוקאווא, וועלכע איז דערשאסען געווארען אין ריגע אלס א שפּיאנקע פאר סאוויעט־רוסלאנד.

די געשיכטע איז פערבונדען מיט א מערקווירדיגער ראמאן, וואס די טענצערין האט פערפיהרט מיט אנ'ארימען, אבער טאלאנטפולען פיאניסט, מיט וועלכען זי האט שוין געוואלט חתונה האבען. זי האט געפלאנעוועט אויפצוגעבען איהר קאריערע אלס שפּיאנקע און אנצוהויבען פיהרען א רוהיגען און מעהר זיכערען לעבען. זי האט אבער געדארפט פערענדיגען איהר ארבייט, און אויף איהר לעצטען בעזוך אין ריגע איז זי געכאפּט געווארען, און זי איז שוין קיין לעבעדיגע פון דארטען נישט ארויס.

איהר געליבטער, דער פיאניסט, האט נישט געוואוסט אז זיין שעהנע טענצערין פערנעהמט זיך מיט אזא געפעהרליכער ארבייט ווי שפּיאנאזש. ווען זי איז אוועק דעם לעצטען מאל קיין ריגע, און זי איז נישט צוריקגעקומען, האט דער פיאניסט בעשלאסען, אז זיין געליבטע האט איהם פערראטען, און זי איז אנטלאפען מיט אנ'אנדערען, דורך א צופאל האט ער זיך דערוואוסט, אז זיין געליבטע, וועלכע האט אנגעגעבען איהר נאמען אלס סיבילא ווענט, טראגט גאר א פאלשען נאמען און אז איהר אמת'ער נאמען איז אלגא שטרוקאווא. ער האט אויך אויסגעפונען, אז זיין געליבטע האט איהם נישט פערראטען. זי האט אבער נישט געקענט צוריקקומען צו איהם, ווייל זי איז אוועקגעשיקט געווארען אויף יענער וועלט פון זעקס סאלדאטען, וועלכע האבען זי דערשאסען דערפאר, וואס זי האט ארויסגעגעבען מיליטערישע סודות פון לאטוויע צו דער סאוויעטען רעגירונג.

ווען די שעהנע טענצערקע סיבילא ווענט האט זיך בעוויזען אין אונגארן מיט עטליכע יאהר צוריק, האט זיי דארט גלייך געהאט א געוואלדיגען ערפאלג. זי איז געווען א טאלאנטפולע טענצערקע און דערצו נאך א שעהנע. ביי דער אונגארישער אריסטאקראטיע האט זי ספּעציעל שטארק אויסגענומען מיט דעם וואס זי האט דערצעהלט אז איהרע עלטערן האבען געשפּילט אמאל א וויכטיגע ראלע אין טיפליס אין די צארס צייטען, דאן זיינען געקומען די באלשעוויקעס און האבען אלעס צוגענומען. איהרע עלטערן זענען קוים מיטן לעבען אנטלאפען און זיי האבען זיך בעזעצט אין ריגע. זי איז נאך דאן געווען כמעט א קינד. איצט לעבען איהרע עלטערן פון איהרע פערדינסטען, אלס טענצערין.

איהר שעהנער פנים און איהרע רייצענדע בעוועגליכע טענץ און ספּעציעל איהר יחוסדיגע אפּשטאמונג האבען ברייט געעפענט די טירען פאר סיבילא ווענט צו די גרעסטע אריסטאקראטען. אין איהר געזעלשאפט האבען זיך געפונען פערזאנען, פירשטען, געגעראלען, און פריבצען. זי האט אויסגענוצט איהר גרויסע בעקאנטשאפט פאר איהר שפּיאנאזש־ארבייט, וועלכע זי האט ארויסגעקראגען מיליטערישע סעקרעטען און האט זיי איבערגעגעבען צו סאוויעטישע אגענטען.

אידער די טענצערין איז אנגעקומען אין אונגארן, האט זי אנגעפיהרט איהר שפּיאנאזש־ארבייט אין לאטוויע און אין איינער אנדערע באלטישע לענדער. די רעגירונגען פון די פערשידענע לענדער האבען פערדעכטיגט, אז געוויסע סודות ווערען איבערגעגעבען צו רוסלאנד. אבער זיי האבען נישט געקענט געפינען קיין שפּור צו דעם שפּיאן.

געכאפּט, ווי זי איז אפּגעווען א געוויסע צייט אין אונגארן האט מען זיך אויך דארט געכאפּט אז וויכטיגע אינפארמאציעס וועגען מיליטערישען צושטאנד פון לאנד ווערען איבערגעגעבען צו אויסלענדישע מלוכות, קיינעם איז אבער נישט איינגעפאלען אז די שפּיאנאזש־ארבייט ווערט אנגעפיהרט פון דער שעהנער טענצערין סיבילא ווענט, וועלכע לויט איהר ערצעהלונג, שטאמט א יחוס אויף די באלשעוויקעס און זי איז זיי א דם שונא.

די פּאפּולאריטעט פון דער שעהנער טענצערין איז שנעל געוואקסען, פילע יונגעלייט, סיי פון דער פערטריבענער רוסישער אריסטאקראטיע, וועלכע האבען זיך געפונען אין גלות אין אונגארן, און סיי פון די אונגארישע הויכע פענסטער, האבען זיך געשדכנט צו סיבילאן. זי האט זיי אלעמען אויסגענוצט פאר איהרע צוועקען, זי האט צו זיי געשמייכעלט און האט מיט זיי פריהליך געשטיפט. אבער ווען עס איז געקומען צו ליבע, האט זי זיי קיינעם קיין בעשטימטען ענטפער נישט געגעבען.

צווישען איהרע פערעהרער איז אויך געווען א יונגער טאלאנטפולער פיאניסט, לואי סאלימאסי, וועלכער האט זיך בעקענט מיט דער טענצערין בשעת זי האט געטאנצט אין אנ'אריסטאקראטישען קאבארעט, און ער האט צוגעשטעלט די מוזיק אויף דער פיאנא. דער יונגער פיאניסט האט זיך שטארק פערליבט אין דער טענצערין, ער האט עטליכע מאל גערעדט מיט איהר וועגען דעם, אבער זי האט זיך שטענדיג ארויסגעדרעהט פון א בעשטימטען ענטפער. ווען ער איז אבער צוגעשטאנען מיט זיינע ליבעס־ערקלערונגען, האט זי איהם געענטפערט, אז זי ליבט איהם מעהר ווי וועלכען עס איז אנדער מאן אין דער וועלט אבער זי איז נישט דער סארט מיידעל, וואס ער דארף האבען.

דער פיאניסט האט נישט געקענט פערשטיין א אזא ענטפער, ווייל ער האט געפיהלט אז די טענצערין איז נישט גלייכגילטיג צו איהם, און אז זי בעהאנדעלט איהם מעהר ווי א פשוטער פריינד. ער האט פארטגעזעצט זיינע ליבעס־ערקלערונגען און ענדליך איז איהם געלונגען צו ברענגען איהר איינשטאנד, זי האט פערשפּראכען צו חתונה האבען מיט איהם.

דער פיאניסט האט פערלאנגט אז זי זאל גלייך חתונה האבען, די טענצערין האט איהם אבער געבעטען ער זאל ווארטען א פאר טעג, ווייל זי וויל אריבערפאהרען קיין ריגע אנצוזאגען איהרע עלטערן די גוטע בשורה. זי האט פערשפּראכען צוריקצוקומען אין עטליכע טעג ארום און דאן וועט פערווירקליכט ווערען זייער שטרעבען צו פעראייביגען זיך אין הייראט.

זי איז אבער נישט צוריקגעקומען. דער פערליבטער פיאניסט האט אויסגעווארט זיינע אויגען און מיט א צובראכען הארץ האט ער בעשלאסען אז זי האט איהם פערראטען און איז אוועק מיט אנ'אנדערען.

איינמאל א פריהמארגען האט דער פיאניסט בעמערקט אין אן אונגארישע צייטונג א שטיקעל ביילאגע אז אין ריגע איז דערשאסען געווארען א געוויסע פרוי אלגא שטרוקאווא וועלכע האט געדינט אלס שפּיאנקע פאר דער סאוויעטען רעגירונג. איהם איז דאן אלץ קלאר געווארען. דורך א בריף, וואס איז אריינגעפאלען אין זיינע הענט האט זיך דער פיאניסט דערוואוסט, אז דער אמת'ער נאמען פון זיין געליבטער איז נישט סיבילא ווענט, נאר אלגא שטרוקאווא, די שטיקעל ביילאגע האט פאר איהם אויפגעדעקט א געהיימניש וועגען זיין געליבטער און איהם איז קלאר געווארען פאר וואס זי איז צו איהם נישט צוריקגעקומען.

אינערליכער קרעדיט אין פוילען

פאריז, 6. (ספ. טעל.) די „אושענס עקאנאמיק" גיט אן א געשפּרעך מיט'ן פרעזעס פון דער „באנק פאלסקי" וועלכער האט ערקלערט, אז פוילען רייסט איבער מיט דער שטרענגער דעפלאציע־פּאליטיק און וועט האבען א געזונטע קרעדיט־פּאליטיק. זי וועט געבען מעהר אינערליכע קרעדיטען.

שויז דערשינען נומער 18 „ליטעראַרישע בלעטער"

אילוסטרירטע וואכענשריפט פאר ליטעראטור, טעאטער און קונסט אונטער דער רעדאקציע פון נחמן מייזיל, — מיט פאלגענדיגען רייכען אינהאלט:

נ. וויינינג — שלום־עליכם־אויסשטעלונג אין יוואָ; א. לעיעלעס — וועגן אפּטאַשוס א סאג אין רעגענסבורג; א. גאלאמב — צייכענס פון א דור; איציק מאנגער — פונם בוך: דעמערונג אין שפּיגעל; ג. א. — די דייטשע סלאבארקע; לידער פון קלמן חייזלער, א. נ. שטענצעל, פ. ש. פאלאטניק; זלמן זילבערצווייג — צווייטער באנד טעאטער־לעקסיקאן; ד"ר י. קרוק — מ. זילבערפארב און זיין דור (סוף); פעליקס פרידמאן — לעאפאלד גאטליב; אנטאלאגיע פון יודישער דיכטונג מיט לאטיינישע אותיות; אויסטריט פון יהודית בערג אין ווארשא; נייע ביכער, א. אנד.

אומזיסטע פרעמיעס פאר די לעזער פון די „ליטעראַרישע בלעטער": לארד בייראן — יודישע מעלאדיעס, איבערזעצט — ד"ר א. אייסען; ה. ו. לאנגפעלא—25 לידער, איבערזעצט פון דר. א.אייסען.

יעדער לעזער, וואס וועט שאפען איין נייעם אבאנענט פאר די „ליט. בלעטער" און וועט איינצאהלען פאר איהם דעם בעטראף פאר א קווארטאל (אין פוילען — 5 זל., אין אויסלאנד — 8 זל.) וועט בעקומען צוגעשיקט א היים איינגאנצען אומזיסט איינס פון די אויבענדערמאנטע צוויי ביכער.

אדרעס פאר געלד (אין פוילען)

N. Majzel, Warszawa, P.K.O. 639.

אדרעס: „Literarisze Bleter", Warszawa, Grzybowska Nr. 24/7.

ראטעוועט אייער געזונד!

קראנקע אויף רופּטורעז (ברוך־קראנקהייטעז)

ספּעציעלע ארטאפּעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פונמיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפּעראציעס פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופּטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפּלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאסטע בויך־באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפּעדישע הייל־גארסעטן אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפּעדישע הייל־אפּאראטען אויף פלאטפוס.

ספּעציעלע איינלאגען לויט גיפּס־מאדעלען, אויף זשילאסעם — גומי־זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס.

ספּעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפּעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ

אויס לעמבערג

לאדז, פּיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 09־177 נאהענט פון לאדזשער פאבריקס־באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

Dr.

Wołkowyski

4 ציגעל־גאס 4, טעל. 90־216

נעהמט אן אין הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע

אויפנאהם־שטה'ן פון 1–8 מיטאג און 5–9 אווענד.

מאריא וואלעווסקא

די ליבע צווישען נאפּאלעאן און די פוילישע גרעפין

פון מ. דאנאטיז

(13

אין אנפאנג פון יאהר 1808 איז מאריא וואלעווסקא אנגעקומען קיין פאריז און דארט האט נאפּאלעאן געדונגען פאר איהר א וואוינונג אויף דער לא'וויקטאר־גאס און זי פערזארגט מיט אלץ, וואס זי האט נאר געדארפט. פונקט ווי אין פאנקענשטיין, האט די וואלעווסקא איז פאריז אויך געלעבט צוריקגעצויגען פון געזעלשאפט און איז זעלטען געגאנגען ערגעץ. מיט נאפּאלעאן האט זי זיך געזעהן גאנץ אפט; אמאל פלעגט ער קומען צו איהר און אמאל פלעגט זי קומען צו איהם אין טיולעריע־פּאלאץ. ער האט פאר דער וואלעווסקא אנגעשטעלט א ספּעציעלען דאקטאר, וועלכער האט איהם יעדען טאג גערעפּארט בעריכטען ווי זי פיהלט זיך אין געזונד; ער האט פאר איהר געהאלטען א ספּעציעלע לאזשע אין דער אפּערא און זי האט אהין געקענט קומען, ווען זי האט נאר געוואלט; אויף קליידער האט זי געקענט אויסגעבען די גרעסטע סומען און זי איז אין דעם נישט אפּגעשטאנען פון זשאזעפינען און האט אויסגעבען אויף קליידער נישט ווייניגער פון איהר, ווייל נאפּאלעאן האט געוואלט, אז זי זאל זיך אנטאן זעהר שיין; עס איז נישט אוועק קיין איין טאג, אז ער זאל איך דער פריה נישט צושיקען צו איהר דעם מארשאל דיוראק פרעגען, וואס פאר א בעפעהלען זי קען ארויסגעבען פאר היינט און וואס זי פערלאנגט. אין אלגעמיין האט נאפּאלעאן זי אויסגעהאלטען אין גרויס לוקסוס און זיין ליבע צו איהר איז נישט אפּגעקיהלט, געוואָרען די גאנצע צייט.

ווען ער איז שפּעטער ווידער אריין אין א מלחמה מיט עסטרייך און האט געמוזט אוועקפאהרען אויפ'ן שלאכט־פעלד, האט ער דארט נישט געקענט זיין אהן איהר. אזוי שנעל ווי ער האט נאר געהאט א געלעגענהייט זיך איינצוארדנען אין א הויפּט־קווארטיר, וואו די געפאהר איז נישט געווען אזוי גרויס, האט ער געשריבען מאריאן, זי זאל קומען צו איהם און זי איז גלייך געקומען, און אין די מאמענטען, וואס ער האט מיט איהר פערבראכט, איז ער געווען גליקליך...

ווען ער איז אריין אין דער עסטרייכישער הויפּט־שטאט ווין, האט ער פאר מאריאן געדונגען א וואוינונג א ביסעל ווייטער פון דער שטאט און יעדען אווענד האט ער נאך איהר געשיקט א קארעטע, מען זאל זי ברענגען צו איהם און ווען זי איז געקומען, איז זי שוין ביי איהם געבליבען געכטיגען, און אין דער פריה האט ער זי אין דער זעלבער פערמאכטער קארעטע אפּגעשיקט צוריק א היים. און אלע מאל, ווען ער האט געשיקט זיין געטרייען בעדינער קאנסטאנט, ער זאל זי ברענגען, אדער אפּפיהרען צוריק, האט ער איהם אנגעזאגט, אז אויפ'ן וועג זאל מען פאהרען זעהר פאר־זיכטיג און גוט אכטונג געבען, אז די קארעטע זאל זיך נישט איבערקעהרען.

— זעה, קאנסטאנט, — האט ער דעם בעדינער געזאגט, — זיי פארזיכטיג, ווייל די וועגען זענען שלעכטע.

איינמאל האט זיך די קארעטע טאקע שיער נישט איבערגעקעהרט און ווען נישט קאנסטאנט וואלט מאריא זיך געווען צוקלאפּט, אבער זי איז אפּגעקומען בלויז מיט שרעק, און ווען זי האט שפּעטער דערצעהלט נאפּאלעאנען, וואס עס איז געשעהן אויפ'ן וועג, ווי זי איז שיער נישט ארויסגעפאלען פון דער קארעטע, איז ער געווארען אזוי צוטומעלט, אז ער האט נישט געוואוסט, וואס פריהער צו טון, זי צו בערוהיגען; ער האט זי געהאלטען אין איין האלזען און קושען און דערביי האט ער א סך מאל אויסגעדריקט זיין גרויסע פרייד דערמיט, וואס זי האט זיך נישט צוקלאפּט, און מיט א צייט שפּעטער ווען זי האט איהם, א שעהמעוודיגע אנגעזאגט די גוטע בשורה, אז זי שוואנגער'ט, איז ער גאר געווען אין זיבעטען הימעל, זיין פנים האט געשיינט האר פרייד און ער האט נישט געקענט געפינען גענוג ווערטער זיין פרייד אויסצודריקען; א בעגייסטערטער האט ער מאריאן געהאלזט און געקושט און פון דאן אן איז ער געווארען נאך צערטליכער צו איהר און ער האט איהר ארויסגעוויזען נאך מעהר ליבע ווי פריהער...

דאס אליין איז געווען דער בעסטער בעווייז, אז ער האט מאריאן אמת ליב. וואס'ים אין אנ'ערהנליכען פאל מיט אנ'אנדער געליבטער זיינער האט ער געהאנדעלט אינגאנצען אנדערש; ווען ער האט זיך דערוואוסט, אז עלעאנארע רעוועל, מיט וועמען זיין שוועסטער קאראלינע האט איהם צונויפגעפיהרט, וועט פון איהם א קינד געבוירען, האט ער זיך באלד פון איהר אינגאנצען דערווייטערט און מעהר מיט איהר קיין בעציהונגען נישט געהאט, כאטש ער האט זי און דאס קינד גוט פערזארגט.

צו מאריאן האט ער זיך אזוי נישט געקענט בעציהען; מיט איהר האט ער נישט געקענט איבעררייסען די בעציהונגען, באכדעם ווי ער האט שוין געוואוסט, אז זי וועט פון איהם א קינד געבוירען. זי האט ער אמת ליב געהאט.

ווען די מלחמה מיט עסטרייך איז שוין געווען געענדיגט און א פרידענס־אפּמאך אונטערגעשריבען, איז נאפּאלעאן אוועקגעפאהרען צוריק קיין פאריז און די וואלעווסקא איז אוועקגעפאהרען צוריק קיין פוילען. זי האט זיך דארט בעזעצט אין א דארף און דעם 4. מאי פון יאהר 1810 האט זי פון נאפּאלעאנען א זוהן געבוירען און זי האט איהם געגעבען א נאמען אלעקסאנדער פלאריאן יאזעף קאלאנא־וואלעווסקי.

מיט עטליכע מאנאטען שפּעטער איז זי ווידער געקומען קיין פאריז און מיטגעבראכט אהין דאס קינד. נאפּאלעאן איז זעהר צופרידען זי צו זעהן מיטן קינד און עס האט איהם שטארק הנאה געטון, וואס דער זוהן איז געראטען אין איהם. ער האט בעשטימט א היבשע סומע געלט אויף דער ערציהונג פון דעם קליינעם אלעקסאנדער וואלעווסקי און ער האט איהם נישט געשטעלט אונטער דער אויפזיכט פון געביטע ערציהער, ווי ער האט דאס געטון מיט זיין זוהן לעאן, וואס עלעאנארע האט פון איהם געבוירען. ער האט דאס נישט געטון, ווייל ער האט געוואוסט, אז די מוטער אליין וועט איהם געבען א גוטע ערציהונג. און אזוי איז עס טאקע געווען. מאריא וואלעווסקא האט דעם זוהן זעהר א גוטע ערציהונג געגעבען, און ווען ער איז אויסגעוואקסען, האט ער ארויסגעוויזען בעדייטענדע פעהיגקייטען, אין דעם קאבינעט פון נאפּאלעאנען דעם דריטען האט ער פערנומען דעם אמט פון אויסלאנדס־מיניסטער, ער איז געשטארבען אין יאהר 1868.

אין דער צייט, ווען נאפּאלעאן האט געפיהרט די ליבע מיט דער וואלעווסקא, האט זי איהם איין מאל געגעבען א רינגעלע מיט אנ'אויפשריפט, וואס האט זיך געלעזען אזוי:

„ווען דו וועסט מיך פערגעסען, זאלסטו וויסען, אז איך האב דיך נאך אלץ ליב."

ער האט זי אבער קיינמאל נישט פערגעסען.

(סוף)

ארייַנכאַפּעז די חיי-שעה...

רעזערוויסטען בעטען מ׳זאל זיי שנע-לער נעהמען צו די „טשוויטשעניעס"

(2) לוימ ווי מיר דערוויסען זיך פון פ.ק.או. פליסען לעצטענס איין זעהר פיל ביטעס פון רע-זערוויסטען, אז מ׳זאל צואיילען דעם טערמין פון צונעהמען זיי אויף די מיליטער-איבונגען.

די בקשות פליסען דער-עיקר איין פון ארבייטסלאזע פיזישע און אינטעלעקטועלע, וועל-כע רעכענען, אז בעת די „טשוויטשעניעס" וועלען זיי זיך א ביסעל „אָפּחיי׳ען" — זיך קאָנען בחינם אָנעסען...

גרויסנעפאלעז פון טראמוואי

(2) בעת׳ן פאָהרען איז נעכטען ארויסגע-פאלען פון פולגעפאַקטען טראמוואי לאָדז — אלעקסאנדער דער 21 יעהריגער העלמוט מילדע (פון לימאנאָווסקיעגא 167) און בעקומען א מוח-אויפטרייסלונג.

פאנאטאָוויץ האָט איהם אין א געפעהרליכען מעמד אפגעפיהרט אין ראדאגאָשטשער שפיטאל.

פון דער ראדאמער הילפס-געזעלשאפט

געוועהלט א נייע פערוואלטונג

פערגאנגענעם שבת-צו-נאכטס איז אין לאָקאל פון קאלאָניאל-הענדלער-פעראיין (שרודמיעסקא 20) פאָרגעקומען די ערשטע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער ניי-געשאפענער „ראדאמער הילפס-געזעל-שאפט און אומגעגענד".

די פערזאמלונג ווערט געעפענט דורך איינעם פון די גרינדער ה׳ גוטמאן. אלס פאָרזיצער ווערט געוועהלט ה׳ ב. ניימאן, ביַיזיצענדע: ד״ר גאָלד-בוים, מרדכי ווערטהיים און לייבוש דריינאָדעל.

נאָכדעם ווי דער פאָרזיצענדער בעקענט די פערזאמלטע די אויפגאבען פון דער נייער גע-זעלשאַפט, ווערט געוועהלט א פערוואלטונג.

געוועהלט זענען געוואָרען די ה״ה: ב. ניי-מאן, ד״ר גאָלדבוים, מ. ווערטהיים, הרב פרימער, ל. דריינאָדעל. א. שלאמאוויטש און ח. י. גוטמאן. פערטרעטער: י. ליבערמאן. מ. ווייצהענדלער און א. מלאך. רעווידיר-קאמיסיע: י. כוואס, ח. האָק-מאן און י. קאנסקער. פערטרעטער: י. ווייצ-הענדלער.

אלס עהרען-פרעזעס פון דער ראדאמער הילפס-געזעלשאפט איז אלס בן-עיר איינשטימיג געוועהלט געוואָרען דער קהלה-פרעזעס דעפ. לייבל מינצבערג.

די פערוואלטונג האָט זיך קאנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופן: פרעזעס — ב. ניימאן, וויצע-פרעזעס — ד״ר גאָלדבוים, קאסירער — מ. ווערטהיים, סעקרעטאר — הרב פרימער.

געפונעז א זויג-קינד אויף טרעפּעז

אויף ציגעל-גאס 22 האָט מען אויף די טרעפּען געפינען א געמלט יונגעלע פון אנ׳ערך 3 חדשים. דאָס קינד האָט צוגענומען דער פינפטער קאמיסאריאט.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאנטאג, דעם 7-טען מאי 1934

7 צייט-סיגנאל. 7,05 גימנאסטיק. 7,25 גראמאפאן, ידיעות. 7,40 גראמאפאן, 7,55 הויז-ווירטשאפט. 11,40 פרעסע, קאמוניקאט פון לאדז. 11,57 צייט-סיגנאל. 12,05 קאנצערט. 12 30 ידיעות. 12,33 קאנצערט. 12,55 ידיעות. 3,05 עקספארט, קאמוניקאט. 3,20 קאנצערט. 3,35 רע-וויע-לידער. 4,20 לעקציע פראנצויזיש. 4,35 קאנצערט. 5,30 רעפעראט פאר מאטוושיסטען. 5,50 רעפעראט. 6,10 גראמאפאן. 6,20 זעלנערי-שע אוידיציע. 6,45 גראמאפאן. 6,55 פער-דענעס. 7,15 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאט פון לאדז. 7,25 רעפעראט. 7,40 ספארט, ידיעות. 8,02 טראנסמיסיע פון ווארשע-ווער קאנסערוואטאריום. 9,10 פעליעטאן. 9,25 קאנצערט. 10,10 טראנסמיסיע פון גרויסען טעא-טער אין ווארשא. 10,40 טאנץ-מוזיק.

הייַנט גרויסע פּרעמיערע! די גרויסע זיטען-דראַמע פון VICKY BAUM א. נ.

„צום שאַנד-סלופּ"

אין די הויפּטראָלען: דאָס בעליבטע פּאָר NANCY CARROLL i GARY GRAND רעזשי: Paul Sloane

אויסערן פּראָגראַם: FOX קלאַנג-צוגאבען און די נייעסטע פילם-נייהייטען פון P.A.T. דער זאל איז ווענטילירט. אָנהייב פון די סעאנסען 4 נאָכמיטאָג.

קלאַנג-קינאָ **CAPITOL** זאוואדזקא 16

KRYNICA
Dr. med. BERKMAN
האָט זיך איבערגעצויגען פון דער הײלע מאָטאָרסקאַ, אין דער הײלע „ROYAL" (dawn. Karolówka)
אָרדינירט דעם גאנצען יאָהר.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראָזי-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4, 6—8 אוו.

עס ווערען געזוכט
פעהיגע פערקויפער
פון דער קויהלען-בראַנזשע.
אָפערטען מיט רעפערענצן סוב. „Węgiel".
אין אַנאָנסען-ביוראָ פון פוקס, פּיעטריקאָווער 50.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעציאַליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
Traugutta № 12
tel. 175-10
נעמט אָן פון 11—1 און פון 7—8 אוונט.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאָג
ספעצ. פאר נירען, בלאָז און אורין-קראנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

STARSZY FELCZER
B. JOSKOWICZ
Północna 4, tel. 141-86
שטעלט טעגליך פּאקען מיט מיט פרישע קראוויאנקע
און גיט אויך ארויס בעשייניגונגען.
נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 4—7 נאכמ.

פּאַראַטעע אבראַמאָווי
אַדוואָקאַטיס וועגען פּאַדאַטעק אַבראַמאָווי, שרייבט
דאָס קאָנצעסיאָנירטע ביטשריפט-ביוראָ
פאר אַדמיניסטראַטיווע און געריכטליכע ענינים פון
י. ח. בוזיך,
לאָדז, אַגראַדאָווע 3

לעטשניצע „OMEGA"
פון דאָקט. ירים-ספעציאַליסטען
גלובנאַ 9, טעל. 142-42
ס׳ווערט אָנגענומען אויפ׳ן אָרט, וויזיטען אין דער שטאָדט. געבורטס-הילף. ערצטליכע אַנאַליזען. קוואַרץ-לאַמפּען, רענטגען. דיאַטערמיע. אָפּעראַציעס און זאַסטשיקעס.
בעראַטונג 3 זל.

Dr.
S. Kantor
ספעציאַליסט פאר הויט און וועגע-רישע קראַנקהייטען (סיפיליס און טריפּער), היילט מענער = שוואַכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אָן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס אָרדינירן די דאָקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYNSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

Poradnia
WENEROLOGICZNA
הויט און וועגערישע קראַנקהייטען
איז געוואָרען איבערגעטראָגען
אויף **2 זשעלאַזנאַ 2**
(פּיעטריקאָווער 47)
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט, זונטאָג און הגאות פון 9—2 מיטאָג.
אַוויזיט 3 זל.
פון 11—1 מיטאָג און פון 3—4 נאכמ.
נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר.

Dr. med. **Niewiażski**
ספעציאַליסט פאר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאל פאר פרויען

Dr. med.
OŁ. ZADZIEWICZ
ספעציאַל-ארצט פאר האַלז, נאָז, אויערען און קעהל-קאָפּף-קראַנקה.
Piotrkowska 164
tel. 125-26.
נעהמט אָן פון 4 ביז 8 אָוונד.

ברוך-קראַנקע!!!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז, פון דעם אין גאַנץ פּוילען בעריהמטען ספּעציאַליסט אָרטאָ-פּעד דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אַנערקענט פון פיל בעוואוסטע פּראָפעסאָרען.

אין דער אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט, ספּעציעל פאר אַלער-אַרט ברוך-קראַנקע (רופּטורען) ביי מענער, פרויען און קינדער, ווי אויך פאר אַלערלייא קאַליקעס און פעהלערן פון גוף. אַלע ליידענדע אויף די שווערסטע, פערעלטערטסטע און געפעהרליכסטע ברוכען ווערען מיט דעם גרעסטען ערפאָלג, אָהן שום אָפּעראַציע, ראַדיקאַל שנעל און זיכער געהיילט.

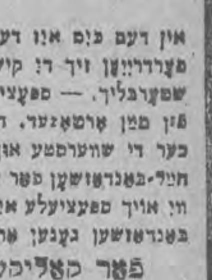
Dyr. J. Rapoport

ברוך-ליידענדע!

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, — ווייל דער הינקעל-ברוך אז מען פערנאַכלעסיגט ווערט ער גרויס ווי א מענשען-קאָפּ, און עס פעלט אָרויס אין דעם פּונקט אין דער קראַנקער אין א גרויסער סכנה. פון פערדרייען זיך די קישקעס קען מען ווערען בראַנדיג און שטאַרבען. — ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע גומי הייל-באַנדאַזשען פון מיין אָרטאַזער. הייל-אַנשטאַלט בעזייטיגען שנעל און זי-כער די שווערסטע און געפעהרליכסטע ברוכען אָהנע אָפּעראַציע. הייל-באַנדאַזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציעס, ווי אויך ספּעציעלע אוניווערזעלע צונויפּפאַסטע אָרטאָפּעד. בויך-באַנדאַזשען קעגען אַראָפּלאָזען זיך פון מאַגען און קישקעס.

פאַר קאַליקעס, הויקערס און אַלערלייא פעהלער פון גוף!

אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייליבערסטע און פון פיל פּראָפעסאָרען אַנערקענטע מעטאָדע ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גאָרסעטען און אַפּאַראַטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביינער-שווינדזוכט, ליטונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואַקסענע, קינסטליכע גוטע הענד (פּראָטעזען) און פיס, ווי אויך די פּראַקטישסטע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פאר שמערצליכע פּלאַטט-פיס לויט גיפּס-מאָדעל.

אַכטונג! אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט.
30 יעהריגע פּראַקטיק. פולע גאַראַנטיע!
ערמעסיגטע פּרייזען! שטענדיג טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו.
עס ווערען אויך אָנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. ספּאָל. (קאַסע-חולים). אַכטונג!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאַנקזאַגונג.

הערמיט דריק איך אויס מיין הערצליכסטען דאַנק דעם אָרטאָפּעד. ספּעציאַליסט ה׳ דיר. י. ראַפּאַפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10, פראָנט, פּאַרטער, פאר׳ן איינ-האַלטען מיר מיין דאָפּעל-ברוך, וועלכעס האָט מיר פיל יאָהרען זעהר שווערע שמערצען פערשאַפט. איך ערקלער דאַ מיט צופרידענהייט. דאָס א דאַנק ה׳ דיר. י. ר. האָט מיט זיין אויסגעצייכנעטע מעטאָדע זעהר פיל געהאָלפען און איך פיהל מיך זעהר גוט און ערבעטספעהיג, פאר וועלכעס איך דאַנק איהם בעסטענס

Herman Dylion. (13)

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי אנ׳אנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

א צימער פאר איין אָדער פאר 2 פּערזאָן מיט א בעזונדער איינגאַנג מיט אַלע בעקוועמליכקייטען אָפּצוגעבען. שענקיעוויטשא 8 וו. 4 1866

פרייע פּאָסטענס

נויטיג א יונגעל אין א שלאָסערי, גאַלד געצאָהלט, זאַמענהאָף 4. 1867

יונגעלעך פון אָרענטליכע עלטערן ווערען געבראַוכט צו צוטראָגען גאַבעטקעס אין קאָלומנע. ווענדען זיך זאוואַדזקא 17, ביי קינרוס. 1868

ס׳ווערט געזוכט אַנ׳אַרבייטערין צו שיטלען אויף וואָלבאָרסקאַ 39, 2-טער שטאָק, ראַפּאַלאָוויטש. 1872

נויטיג א מיידעל צו אַבערהעמדער מיט א מאַשין. יעהרליבער פּאָסטען. צו ערפאָהרען קאַמיענאַ 5, אָרגאַנעק. 1871

עס ווערט געזוכט קוואַליפיצירטע נייהערינס צו טריקאָ-וועש. צו מעלדען זיך זשעלאַזנאַ 53, וו. 22. 1875

א טיכטיגע שניידערין צו דער אַר-בייט ווערט געזוכט, זאָל קענען נייהען און צושניידען שלאַפרעק און קליידער אויף מאַגאַזין. צו מעלדען זיך פּילסוד-סקיעגאָ 24, אין געוועלב. 1876

ס׳ווערט געזוכט א נייהערין פון קיפּער-העמדער און אַנ׳אַבערלאַק-נייהער (רין) קראַפּט. צו ערפאָהרען קאַמיענאַ 9, קופּערמינץ. 1870

פערשידענעס

א 4-שטאָקיג הויז, ריין פון שולדען אין צענטרום פון שטאָט. פאר 65 טוי-זענד זלאָטעס צו פערקויפען. אַדרעס צו ערפאָהרען אין אַדמיניסטראַציע. מעקלערס אויסגעשלאָסען.

בריליאַנטען! גאָלד, זילבער, לאָמ-באַרד-קוויטעס קויפט און צאָהלט די העכסטע פּרייזען יובילער מ. מיזעס, פּיעט-ריקאָווער 30

דער אומבעקאַנטער יוד, וועלכער האָט מיר געגעבען אויף א בילעט געלד צו קויפען דעם 3. מאַי, פאָהרענדיג אויפ׳ן טראַמוואַי, קען דאָס געלד צוריקבעקומען אין אַדמ. געגען אנאָנס-קאָסטען. 1878

Zagubiono kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej za Nr. 36776 na Zł. 10.- na imię Ela Braun, Napiórkowskiego 47. 1864

Zagubiono kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na imię Judy Moszka Goldberga, zam. przy ul. Piotrkowskiej 37. 1877

Zaginiony został los z 4-tej kl. 29-tej Loterji Państwowej za Nr. 47003 z kolektury I. Littman w Łodzi. Zastrzażenia zrobione.

אַנאָנסען-פּרייז פאר א מילימעטער-שורה: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו״ט—24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען אין טעקסט—40 ... 60 ... 18 ... נאָכ׳ן טעקסט—12 ... אויפ׳ן דער שטאַרט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. א חודש אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקע—1 דאָל.

די אַדמיניסטראַציע נעהמט ניט אויף זיך קיין פעראַנטוואָרטליכקייט פאר׳ן אינהאַלט פון די אַנאָנסען. פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאר דעם אַנאָנס. פאר׳ן אינהאַלט און פאר׳ן פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע עפען פריטאָג און פייגאַבס.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman